

STUPAVSKÉ NOVINY

Tak si tu žijeme...

Začiatkom minulého roka sa na Slovensku uskutočnilo elektronické sčítanie obyvateľov. Minulý mesiac zverejnil Štatistický úrad Slovenskej republiky základné výsledky zo sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, a to až do úrovne obcí. Tak sme sa aj my v Stupave dozvedeli, ako rastieme.

Počet obyvateľov Stupavy od r. 2011 vzrástol o 35,69 % a dosiahol hodnotu 12 595. Oproti roku 2020 nám pribudlo 307 osôb. V meste Malacky počet obyvateľov od roku 2011 vzrástol o 11,05 % na 18 935 osôb. V okrese Malacky bol tento rast na úrovni 15,97 % a zaostal za úrovňou rastu počtu obyvateľov v Bratislavskom kraji (19,44 %).

Čo sa týka dosiahnutého vzdelania, najväčší počet obyvateľov Stupavy má vysokoškolské vzdelanie (26,45 %). Za nimi nasledujú obyvatelia s úplným stredným vzdelaním ukončeným maturitou (21,56 %). Znepokojujúci je relatívne vysoký podiel obyvateľov s iba základným vzdelaním (14,09 %), ktorý je vyšší ako podiel obyvateľov so stredným odborným vzdelaním bez maturity (13,05 %). Vyššie odborné vzdelanie (nasledujúce po maturite) dosiahlo 4,96 % obyvateľov mesta. Vyššiu vzdelanostnú úroveň má zo sledovaných územných jednotiek iba Bratislavský kraj.

Materinský jazyk

K slovenčine ako svojmu materinskému jazyku sa prihlásilo 90,11 % Stupavčanov. Ten-

to podiel kopíruje okres Malacky a je nepatrne vyšší ako v meste Malacky (89,31 %). V Bratislavskom kraji uviedlo slovenčinu ako materinský jazyk 85,91 % rezidentov a celoslovensky je táto hodnota ešte nižšia (81,77 %).

Druhým najvýraznejšie zastúpeným materinským jazykom v Stupave je čeština (0,99 %), tretím maďarčina (0,64 %). Toto poradie platí aj pre mesto Malacky a okres

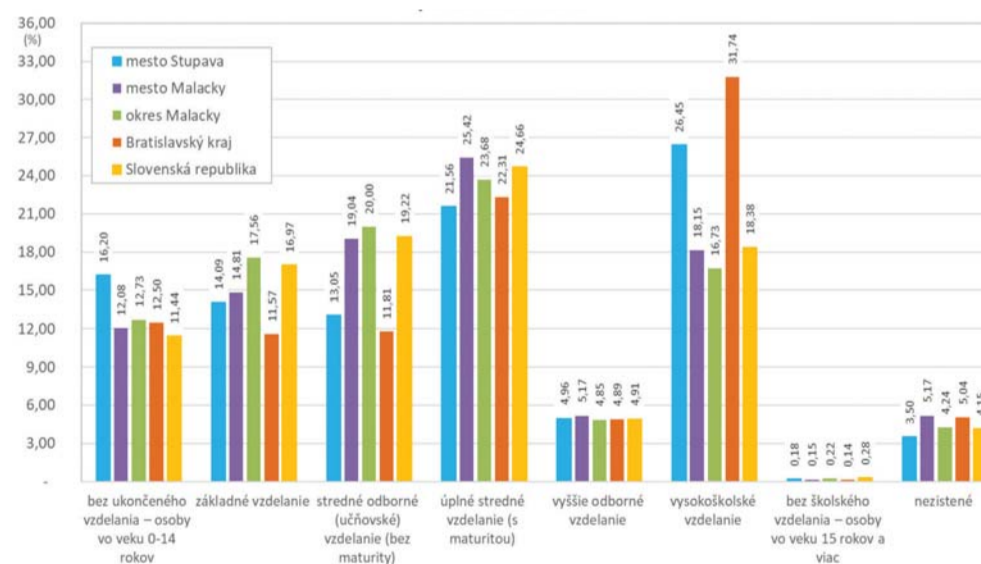
Malacky. V Bratislavskom kraji je druhým najčastejšie používaným materinským jazykom maďarčina (2,96 %) a tretím čeština. Na celoštátnej úrovni je maďarčina ako materinský jazyk na druhom mieste (8,48 %) a tretím je rómsky jazyk (1,84 %). Ďalšími materinskými jazykmi, ktoré na celoštátnej úrovni prekročili hodnotu 0,5 %, sú v poradí rusínsky a český jazyk. Celkovo je vysoký podiel rezidentov, ktorí svoj materinský jazyk neuviedli, keď sa pohybuje v rozmedzí 7,3 až 7,88 %.

Bývanie

Počet bytov v našom meste vzrástol od r. 2011 o 3 169 bytových jednotiek a dosiahol hodnotu 6 951 (nárast o 83,79 %). Mesto Malacky zaznamenalo v tejto dekáde oveľa nižší nárast počtu bytov (30,62 %), ktorý je nižší nielen ako nárast v okrese Malacky (49,37 %), ale aj v Bratislavskom kraji (36,36 %). Celoslovenský rast počtu bytov od ostatného cenzu je na úrovni 25,83 %. Podiel bytov v rodinných a byto-

Typ domu	mesto Stupava	mesto Malacky	Okres Malacky	Bratislavský kraj	Slovenská republika
rodinný dom (%)	47,14	35,49	63,64	26,79	49,15
bytový dom (%)	41,59	60,71	28,89	64,93	45,88

vých domoch v meste Stupave a vo vybraných územných jednotkách podľa SODB 2021 poukazuje na zmiešaný charakter zástavby bližšie vidieckemu osídleniu, keď sa v rodinných domoch nachádza 47,14 % bytov a v bytových domoch 41,59 % bytov. Ostatné zaznamenané byty sa nachádzajú v iných typoch budov.

Intenzívny rast

Prezentované základné výsledky zo sčítania osôb, domov a bytov v roku 2021 poukazujú na to, že Stupava je mesto s vysokou intenzitou rastu. Úlohou mestskej samosprávy sa takto stáva i sofistikované riadenie rastu mesta, čo je aj témou pripravovaného nového územného plánu mesta.

Na záver ešte niekoľko čísel z minulého roka

Narodilo sa 150 novorodencov, z toho 69 chlapcov a 81 dievčat.

Do evidencie občanov sa prihlásilo 367 nových obyvateľov, odhlásilo sa 313, zomrelo 141.

Najčastejšie mená novonarodených detí v roku 2021 v Stupave boli: Júlia, Adam, Samuel, Adela, Michaela, Jakub, Ján, Matej, Oliver, Peter a Richard.

Počet obyvateľov k 31. decembru 2021 sa nám ustálil na 12 462.

Údaje o sčítaní obyvateľov sú zverejnené aj na webovej stránke <https://www.scitanie.sk/>.

Pavol Baxa, Eva Švoňavová, foto: švo

02 SAMOSPRÁVA
Nový stavebný zákon

09 VEREJNÉ PRIESTRANSTVO
Rekonštrukcia sa začala

12 KULTÚRA
Výstava ZUŠ

23 RECEPT
Kuchyňa v Mlyne

Ako budeme stavať po novom?

Stavebný zákon ako celok troch základných činností v stavebníctve a v národnom hospodárstve, ktorými sú urbanistické plánovanie, územné plánovanie a stavebný poriadok, je základným technicko-administratívnym pravidlom pre rozvoj a výstavbu Slovenska. Súčasný stavebný zákon, aj keď viackrát novelizovaný, platí od roku 1976, čiže už viac ako štyridsaťpäť rokov...

Tento prístup k legislatíve a k riadeniu stavebníctva a štátu spôsobil, že zo Slovenska sa stala montážna dielňa a skladové hospodárstvo nadnárodných spoločností s nízkou pridanou hodnotou pre štát, z ktorého denne odchádzajú milióny eur zisku, dividend a daní do zahraničia. Podľa odborníkov je to dôsledok toho, že stavebníctvu a hospodárstvu na Slovensku chýba skutočná vízia plánovania a realizovania hospodárskeho a celospoločenského sociálneho rozvoja obcí, miest, občanov a štátu s výhľadom do budúcnosti aspoň na 20 až 25 rokov.

Namiesto jedného dva

Súčasný stavebný zákon by mali nahradit' dva nové právne predpisy – zákon o výstavbe a zákon o územnom plánovaní. Rozoberme si podrobnejšie, čo priniesie zákon o územnom plánovaní.

Novým zákonom sa sledujú tieto ciele:

- 1) významne posilniť výskum v oblasti územného plánovania a prenášanie výsledkov výskumu do zásad územného plánovania,
- 2) profesionalizácia štátnej správy,
- 3) znižovanie administratívnej záťaže pri činnostiach súvisiacich s územným plánovaním, predovšetkým jeho elektronizácia a digitalizácia dát slúžiacich ako vstupy súvisiace s územným plánovaním a výstavbou a na to nadväzujúce zrušenie vydávania územného stanoviska prostredníctvom územného konania,
- 4) určenie kompetencií Úradu pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky,
- 5) elektronizácia procesov územného plánovania v jednotnej metodike a v jednom informačnom systéme územného plánovania a výstavby.

Zákon reaguje aj na problémy v praxi, keď orgány územného plánovania obstarávajú aj malé zmeny a doplnky samostatne, niekoľkokrát do roka, pričom v niektorých sa proces prekrýva a celkový výsledok nie je koncepčný. Aby takým bol, prístup obstarávateľa k prípadným zmenám schválenej územnoplánovacej dokumentácie by mal sledovať cieľ, aby sa z platnej územnoplánovacej dokumentácie stal relatívne stabilný záväzný dokument.

Územné plánovanie

Kľúčovým pre život miest a obcí sa stane územné plánovanie, ktoré by malo

premietat tie najlepšie myšlienky a predstavy, aby si vedeli mestá a obce naplánovať rozvoj vo vlastnom území s minimálnym záberom ornej pôdy. Malo by to byť inak ako doteraz, keď sa mesto stávalo len pasívnym účastníkom konania v rukách developerov.

Na druhej strane, sú tu aj určité riziká. Investor, ktorý financoval stavebné projekty, následne zhmotňoval svoju predstavu, ktorá sa však málokedy úplne zhodovala s predstavami poslancov a vedenia mesta. Samosprávy budú musieť dôkladne dozorovať proces územného plánovania. Mnoho starostov si možno vydýchne, že už na nich nebude vyvíjaný tlak zo strany verejnosti či investorov. Bude to jediný účinný nástroj v rukách samosprávy obcí a miest, pretože v stavebnom konaní budú v úlohe štatistu.

Zákon o výstavbe

Cieľom zákona o výstavbe je riešiť aktuálny celospoločenský problém zníženej úrovne disciplíny vo výstavbe. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné zabezpečiť:

- zjednodušenie stavebného povoľovania, predovšetkým jeho elektronizáciu a digitalizáciu dát slúžiacich ako vstupy súvisiace s územným plánovaním a výstavbou,
- zmeny v rozhodovacej právomoci pri povoľovaní stavieb (centrálne bude povoľovanie stavieb riadiť novozriadený ústredný orgán štátnej správy, upúšťa sa od doterajších postupov a procesov posudzovania stavebných zámerov v dvojstupňových správnych konaniach, t. j. v územnom konaní a v stavebnom konaní, keď sa v mnohých prípadoch vyjadrovali dotknuté orgány a účastníci konania k predmetu veci duplicitne, čím sa zjednoduší a skráti schvaľovací proces stavieb),

→ stavby postavené nepovolenými stavebnými prácami nebude možné po účinnosti nového zákona dodatočne povoliť,

→ precizuje sa postup stavebného úradu pri nepovolených stavebných prácach a ich odstraňovaní, najmä presným definovaním nepovolených stavebných prác, podmienok a postupov odstraňovania, zohľadnením účasti zhotoviteľa nepovolennej stavby na porušení zákona a pod.,

→ ohláseniu budú podliehať drobné stavby alebo drobné stavebné práce. Pôjde o jednoduchý procesný postup, kde bude musieť stavebník dodržať podmienky umiestnenia stavby a stavebný úrad na účely ohlásenia vydá stavebníkovi potvrdenie o ohlásení stavby. Proces bude plne elektronický.

Kritika výtýka návrhu zákona napríklad neproporčné posilnenie postavenia stavebníkov (vrátane developerov) v procese povoľovania stavieb, obmedzenie možností obcí, verejnosti a dotknutých osôb (vrátane vlastníkov nehnuteľností dotknutých povoľovanou výstavbou) rozhodovať o svojom území, nedostatočné zakotvenie prostriedkov na ochranu verejného záujmu, priznanie širokých kompetencií projektantom, ktorí sú súkromné subjekty platené stavebníkom, ale napríklad aj používanie terminológie umožňujúcej nejednoznačný výklad.

V úlohe štatistov

Pre zástupcov miest a obcí je návrh nového stavebného zákona neprijateľný z viacerých dôvodov. Zvýrazňujú predovšetkým to, že oklieštuje kompetencie samospráv, pričom výrazne znižuje aj právne možnosti občanov ako účastníkov konania. Podľa návrhu zákona sa však stavebné úrady dostanú skôr do úlohy šta-

tistu a riešiteľa prípadných sporov, ktoré zavlní ktosi iný. Hlavný nedostatok návrhu zákona spočíva v spôsobe vytvorenia a prevádzkovania informačných systémov, ktoré sa majú „odovzdať“ externej firme. Nedostatkom je takisto nízka miera participácie s odbornou verejnosťou, zhoršenie postavenia susedov a verejnosti pri povoľovaní stavebnej činnosti, nezaistenie účasti verejnosti pri stavbách

s dopadom na životné prostredie či veľký význam priznaný projektantom (platebnému investorom).

Rozobrali sme si tak pozitíva, ako aj riziká vyplývajúce z vládou schváleného nového stavebného zákona, ktorý by mal začať platiť od 1. januára 2023. Uvidíme, ako sa premení do praktického stavebného života mesta, ktoré takisto pripravuje veľmi dôležitý dokument potrebný pre svoj rozvoj – Územný plán mesta Stupavy. Je to zhmotnená predstava, aká bude tvár mesta na budúce roky so zohľadnením záberu vzácnej ornej pôdy, chrá-

nených vtáčích území, prírodných území so zvláštnym stupňom ochrany a vôbec všetkých vplyvov na životné prostredie okolo nás. Aby stavebné zásahy čo najmenej a citlivo zasahovali do ekosystému katastra mesta Stupavy.

Robert Kazarka, viceprimátor mesta
Foto: švo

Výzva na zaplatenie nedoplatkov na dani z nehnuteľností, dane za psa a poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

Mesto Stupava ako správca dane z nehnuteľností, dane za psa, poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady týmto vyzýva občanov na zaplatenie nedoplatkov. V zmysle zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, VZN č. 7/2019 o dani z nehnuteľností a dani za psa a VZN č. 7/2020 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady boli tieto dane a poplatky splatné v lehote poslednej splátky uvedenej v rozhodnutí.

Touto cestou vyzývame všetkých daňovníkov, ktorí doposiaľ daň z nehnuteľností, daň za psa a poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady neuhradili, aby si túto povinnosť splnili, a to zaplatením na účet mesta Stupavy, a tak sa vyhli prípadnému vymáhaniu nedoplatkov v daňovom exekučnom konaní.

Decembrové zastupiteľstvo v Stupave

Decembrové zastupiteľstvo v Stupave sa uskutočnilo 14. 12. 2021. Jeho hlavnou témou bol návrh rozpočtu mesta Stupavy na r. 2022. Na rokovaní sa zúčastnilo spočiatku 13 poslancov a ich počet sa v priebehu rokovania zvýšil na 15. Zastupiteľstvo rokovalo podľa navrhnutého programu, ktorý schválilo bez pripomienok.

Hlavná kontrolórka mesta Stupavy informovala o kontrole plnenia uznesení. Z jej materiálu vyplynulo, že 5 uznesení bolo splnených a v procese plnenia je ďalších 26 uznesení alebo ich častí. Rozsiahlejšiu diskusiu vyvolal návrh na zrušenie uznesenia, ktorým bol schválený zámer transformácie zdravotného strediska formou inštitútu obchodnej verejnej súťaže. Tento návrh vyplynul z diskusií s nájomcami zdravotného strediska, pričom bolo zdôraznené, že zrušením tohto uznesenia mesto nechce rezignovať na transformáciu zdravotného strediska, ale hľadá cesty, ako ho transformovať bez stratu vplyvu na jeho prevádzku. Mestské zastupiteľstvo predmetné uznesenie zrušilo.

Rekonštrukcia staničnej budovy

V druhom vecnom bode programu rokovania zastupiteľstvo prerokovalo záverečnú správu z procesu participatívneho plánovania nového využitia železničnej stanice v Stupave. Správu predniesli zástupcovia občianskeho združenia Wellgiving, ktorí tento projekt zrealizovali.

Celkovo možno konštatovať, že z prieskumu medzi obyvateľmi vyplýva potreba multifunkčného využitia budovy bývalej železničnej stanice a príslušného areálu počas celého dňa, ktoré bude obsluhovať jednotlivé cieľové skupiny obyvateľov od detí až po seniorov s významným dôrazom na kultúru, vzdelávanie a voľnočasové aktivity.

Príspevok na žiaka ZUŠ

Mestské zastupiteľstvo v ďalšom bode programu schválilo novelu všeobecne záväzného nariadenia č. 2/2019 tak, že sa mesačný príspevok zákonného zástupcu žiaka v základnej umeleckej škole zvýšil z 12 na 15 eur.

Pálčivý bod rozpočtu – pohľadávky

Hlavným bodom rokovania decembrového zastupiteľstva bol návrh rozpočtu mesta Stupavy na r. 2022. Tento návrh bol prerokovaný v tzv. treťom čítaní, keďže o návrhu rozpočtu rokovalo mestské zastupiteľstvo na októbrom, aj na novembrovom zasadnutí. Tým bol vytvorený dostatočný priestor na predkladanie návrhov a pripomienok v dostatočnom predstihu. Hlavná kontrolórka vo svojom stanovisku odporučila návrh rozpočtu schváliť. V diskusii bola upriamená pozornosť na vymáhanie pohľadávok, keď sa konštatoval v tejto oblasti významný pokrok. Mestské zastupiteľstvo predložený návrh rozpočtu schválilo hlasmi všetkých prítomných poslancov takto:

Bežné príjmy mesta	10 842 408,00 EUR
Bežné príjmy RO	601 507,00 EUR
Bežné príjmy spolu	11 443 915,00 EUR
Bežné výdavky mesta	5 122 125,00 EUR
Bežné výdavky RO	5 736 296,00 EUR
Bežné výdavky spolu	10 858 421,00 EUR
Prebytok bežného rozpočtu	585 494,00 EUR
Kapitálové príjmy mesta	3 639 752,00 EUR
Kapitálové výdavky mesta	3 519 192,00 EUR
Prebytok kapitálového rozpočtu	120 560,00 EUR
Finančné operácie príjmové	1 000 000,00 EUR
Finančné operácie výdavkové	1 692 272,00 EUR
Schodok finančných operácií	-692 272,00 EUR
Rozdiel rozpočtového hospodárenia	13 782,00 EUR

Projekty a investície

Majetkové veci, ktoré zvyčajne tvoria najmohutnejšiu časť programu rokovania, boli v decembri zastúpené len tromi návrhmi, ktorých prerokovanie bolo predovšetkým z časového hľadiska naliehavé. V dvoch prípadoch išlo o zmenu uznesenia a v treťom prípade o súhlas mesta s realizáciou projektu rekonštrukcie a revitalizácie futbalového minihriška, ktoré je v nájme FKM Stupava, o. z., vrátane finančnej spoluúčasti mesta ako vlastníka. Zastupiteľstvo tomuto projektu dalo svoj súhlas a schválilo finančnú spoluúčasť v predpokladanej výške 5 625 eur.

V ďalších troch bodoch rokovania zastupiteľstvo schválilo účasť na projektoch:

- (1) zníženie dopadov koronavírusov pandémie a ochrana verejného zdravia v meste Stupave,
- (2) podpora odolnosti a udržateľnosti

kultúrneho domu v meste Stupave,

(3) zámer na získanie garantovanej energetickej služby, resp. inej formy PPP projektu a dodatočnej inštalácie fotovoltaického zariadenia Vodárne a kanalizácie Stupava, s. r. o.

Plánované kontroly

Hlavná kontrolórka mesta Stupavy predložila mestskému zastupiteľstvu na schválenie návrh plánu kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky na prvý polrok 2022. Podľa tohto návrhu vykoná tematické kontroly na mestskom úrade, vo Vodárňach a kanalizáciách Stupava a v Materskej škole na Hviezdoslavovej ulici. Zastupiteľstvo tento návrh schválilo.

Mestská polícia

Náčelník mestskej polície predložil zastupiteľstvu správu o činnosti mestskej polície za rok 2020 a obdobie január až november 2021. V tejto správe pripomenul, že v r. 2021 si mestská polícia pripomenula tridsiate výročie založenia.

Zastupiteľstvo vzalo túto správu na vedomie. V ďalších dvoch bodoch boli v zastupiteľstve prerokované a schválené in-

mestskej polície najmä v oblasti statickej dopravy a vytvárajú predpoklady na ich zvládnutie.

Harmonogram zasadnutí na rok 2022

V predposlednom meritórnem bode rokovania mestské zastupiteľstvo schválilo plán zasadnutí mestskej rady a mestského zastupiteľstva. V roku 2022 sa uskutočnia komunálne voľby spojené s voľbami do orgánov samosprávnych krajov (pravdepodobne koncom októbra). Preto sa predpokladá, že v roku 2022 v tomto volebnom období bude mestská rada zasadať šesťkrát. Mestské zastupiteľstvo bude v tomto volebnom období zasadať tiež šesťkrát (ostatné zasadnutie je plánované na 29. 9. 2022). Ustanovujúce zasadnutie mestského zastupiteľstva po komunálnych voľbách sa uskutoční s najväčšou pravdepodobnosťou v novembri 2022.

Volba kontrolóra

V poslednom bode rokovania pred bodmi „Interpelácie“ a „Rôzne“ mestské zastupiteľstvo vykonalo voľbu nového hlavného kontrolóra mesta Stupavy. Na túto funkciu sa prihlásil jediný záujemca – terajšia hlavná kontrolórka mesta Stupavy. Na zvolenie hlavného kontrolóra je v prvom kole voľby potrebná nadpolovičná väčšina hlasov všetkých poslancov, t. j. 9 hlasov. Druhé kolo voľby sa môže uskutočniť, ak ani jeden z kandidátov nie je v prvom kole zvolený a do druhého kola postupujú dvaja kandidáti, ktorí získali v prvom kole najviac hlasov. V druhom kole stačí na voľbu najväčší získaný počet hlasov. Keďže sa konala voľba len jedného kandidáta, voľba mohla byť len jednokolová. Kandidát na funkciu hlavného kontrolóra mesta Stupavy získal v tejto voľbe osem hlasov, čo znamená, že nebol zvolený.

Neúspešná voľba hlavného kontrolóra neznamená, že mesto Stupava zostalo bez hlavného kontrolóra, keďže zákon o obecnom zriadení v prechodných ustanoveniach súvisiacich s mimoriadnou situáciou, núdzovým stavom alebo výnimčným stavom vyhláseným v súvislosti s ochorením COVID-19 určuje, že funkčné obdobie hlavného kontrolóra sa predlžuje až do uplynutia 60 dní od odvolania takejto krízovej situácie.

Pavol Baxa, foto: Peter Kubička

Prvé mestské zastupiteľstvo v tomto roku sa stretlo 3. februára 2022 o 14.00 hod. v MKIC.

Aký bol minulý rok?

Uplynulý rok bol aj vo Verejnoprospešných službách Stupava poznačený pandémiou, neustálymi zmenami a neistotou. Napriek tomu sa nám podarilo dokončiť významný projekt, rozšíriť možnosti zberu triedeného odpadu v zbernom dvore či dokončiť novú webovú stránku. Priebežne sme rekonštruovali a obnovovali aj mestský mobiliár, osadili sme niekoľko nových plôch zeleňou a upevnili spoluprácu s aktívnymi obyvateľmi mesta.

Môžeme skonštatovať, že sa nám aj napriek pokračujúcej pandémie postupne darilo naplňať väčšinu našich plánov na rok 2021. Tým najväčším projektom bola revitalizácia Pivovarského rybníka, ktorý sme spoločne s partnermi a našimi zamestnancami slávnostne otvorili v septembri. Jeho obnova bola spustená v úvode roka, najnáročnejšie práce prebehli v jarných mesiacoch, počas ktorých bolo odvezených približne 600 ton nánosového bahna, vyčistené brehy aj toky prívodových kanálov, zrekonštruovaná betónová hrádza a stavidlo, navozený lomový kameň. Svoje miesto si našli aj malý vodopád, nové lavičky, koše a nezabudli sme ani na úpravu chodníkov v okolí. Stáli sme aj pri ďalšom verejnoprospešnom projekte, pomohli sme dobrovoľníkom, ktorí sa podujali opraviť Artézsku studňu pred Lozornom a upraviť jej okolie.

Renováciou prešli v priebehu roku 2021 aj mestské lavičky. Vymenili sme drevené prvky a obnovili nátery kovových konštrukcií. Rovnako sme sa venovali aj oprave a údržbe mostíkov v parku a osádzaniu nových smetných košov. Veľmi príjemnou súčasťou našej práce bolo vytváranie nových zelených plôch, na ktoré sme vysadili rozmanité trvalky, cibuloviny, kroviny či trvalkové zelené koberce. Veríme, že už túto jar si ich začnú Stupavčania užívať naplno. Pred štartom školského roka sme obnovili priechody pre chodcov, v rámci turistickú sezónu sme obnovili autobusovú zástavku Obora, aby dôstojne vítala návštevníkov, ktorí sa vyberú na Pajštún.

Nová webová stránka

Za dôležité považujeme aj spustenie novej web stránky www.vps-stupava.sk, ktorá prináša prehľadné informácie o odpadovom hos-

podárstve v meste, o jeho údržbe, o zbernom dvore či cintorínoch a pohrebníctve. Vďaka prehľadným mapám si môže každý pozrieť, kde sa nachádzajú malé koše, koše pre psíčkarov, kde kosíme alebo kde sa nachádzajú detské ihriská. Rovnako sú v mape prehľadne rozdelené dni vývozov komunálneho odpadu a rozdelenie ulíc podľa obvodov pri vývoze triedeného odpadu. Na stránke nechýbajú ani bližšie informácie o jednotlivých druhoch triedeného odpadu, kalendár zberu na stiahnutie či prehľadne zverejnené faktúry. V prípade potreby je tu možné nájsť aj informácie o službách a strojoch, ktoré môžeme poskytnúť v rámci prenájmu verejnosti.

Každodenné neviditeľné úlohy

K úlohám našich zamestnancov patria tradičný vývoz odpadkov, upratovanie ulíc a chodníkov, kosenie trávnikov a zber opadaného lístia, údržba cintorínov, detských ihrísk či mestského mobiliáru. Poradili sme si aj s orezmi polámaných či rizikových stromov, opravou verejného osvetlenia, lokálnymi opravami mestských komunikácií a chodníkov, čistením odvodňovacích žlabov

alebo výmenou poškodených dopravných značiek. Vďaka vašim postreham vieme reagovať a vyraziť do terénu tam, kde je to potrebné, preto oceňujeme, že ste si už zvykli sa na nás so svojimi tipmi obracať. Radi vychádzame v ústrety aj aktívnym skupinám obyvateľom, ktorí sa zorganizujú na rôznych susedských brigádach, a pomohli sme s vývozom odpadu či pristavením kontajnerov.

Kde vidíme priestor na zlepšenie

Už tretí rok fungujeme s finančne poddimenzovaným rozpočtom najmä v oblasti kapitálových investícií do strojno-technického vybavenia. Vysoký priemerný vek vozového parku, absencia viacerých užitočných strojov a zastarané technické vybavenie nám stanovujú kapacitné limity, ktoré sú neadekvátne súčasným technologickým možnostiam. Preto máme obmedzený výkon a nižšiu efektivitu práce napríklad pri zimnej údržbe ciest a chodníkov, čistení a udržiavaní verejných priestranstiev, vo vyťahovaní septikových alebo pri manipulácii s vytriedenými zložkami odpadu. Žiaľ, je to najmä o peniazoch, ktorých je nedostatok vo viacerých oblastiach mestského života. Dobiaha nás tak investičný dlh minulých období. Veríme preto, že sa nám spoločne s vedením mesta podarí úspešne pracovať na tom, aby sme vedeli finančne pokryť nevy-

Rok 2021 v číslach

- Likvidácia čiernych skládok: **36,5 tony odpadu**
- Dotriedovanie odpadu: **7 100 hodín**
- Odvoz komunálneho odpadu: **16 500 km, viac ako 3 247 ton**
- Odvoz triedeného odpadu: **9 830 km, 318 ton papiera, 250 ton skla, 230 ton plastov**
- Zber textilného odpadu: **40,70 tony**
- Zimná údržba ciest a chodníkov: **515 hodín, viac ako 20 ton posypového materiálu**
- Starostlivosť o zeleň a výsadba: **vysadených 1 441 ks kvetín, 24 ks kríkov a 800 ks cibulovín**
- Oprava a úprava ciest: **41 ton asfaltu, 230 ton kameňa**
- Počet rozvezených obedov seniorom: **11 920**

hnutné investície, ktoré nám umožnia rozširovať a zefektívňovať naše služby Stupave a jej obyvateľom.

Čo sa ešte v roku 2021 podarilo

- Rozšírili sme vianočnú výzdobu.
- Osadili sme kôš na triedený odpad na Hlavnú ulicu.
- Vyčistili sme budovu bývalej železničnej stanice.
- Zakúpili sme elektrický vozík na obsluhu parku či ťažšie dostupných lokalít.
- Zriadili sme na zbernom dvore kontajner na použité knihy, hračky a CD/DVD.
- Spustili sme zber kuchynského odpadu.

Plány na rok 2022

Výsadba zelene vo vhodných lokalitách s cieľom aktívne reagovať na klimatické výzvy. Udržať bazálne funkcie podniku pri starostlivosti o mesto.

Silvia Nagyová, foto: Peter Kubička

Ďalšia cesta kuchynského oleja

V zbernom dvore môžete do špeciálnych nádob vložiť použitý kuchynský olej. Vkladá sa do nich napríklad v PET fľašiach či iných vhodných nádobách. Mesačne v zbernom dvore vyzbierame a odovzdáme na ďalšie spracovanie priemerne 265 litrov použitého kuchynského oleja.

Prečo je dôležité použiť olej odovzdávať?

- Zákon zakazuje vylievanie oleja do kanalizácie, keďže ju znečisťuje, a v prípade, ak sa dostane k vodnému zdroju, dokáže aj trochu oleja znečistiť niekoľko tisíc litrov vody.
- Olej vyliaty do výlevky znečisťuje a zanáša potrubia aj vo vašej domácnosti.
- Olej je biologicky ťažko odbúrateľný a vo vodnom prostredí redukuje kyslík potrebný pre faunu a flóru.
- Škodí zvieratám, ktoré olej skonzumujú alebo sa od neho zašpinia.

Silvia Nagyová

Od marca nové pravidlá v parkovaní

V novembri roku 2021 bol Národnou radou SR novelizovaný zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke. Táto novela účinná odo dňa 1. 3. 2022 mení okrem iného aj ustanovenie § 52 odst. 2, ktorý znie: **Iní účastníci cestnej premávky než chodci nesmú chodník používať; to neplatí pre cyklistov podľa § 55 ods. 1, pre vodičov samovyvažovacieho vozidla podľa § 55a ods. 2, ak dopravnou značkou alebo dopravným zariadením je určené inak alebo ak ide o zastavenie alebo státie bicykla alebo motocykla, pri ktorom ostane súvislá voľná šírka chodníka najmenej 1,5 m.**

V praxi to znamená, že vodiči motorových vozidiel s celkovou hmotnosťou neprevyšujúcou 3,5 t od 1. 3. 2022 nebudú môcť využívať na parkovanie svojich vozidiel chodník, a to ani v prípade, ako to bolo doteraz, že pri státi vozidla ponecha-

jú súvislú voľnú šírku chodníka 1,5 m. Parkovanie na chodníku bude možné iba vtedy, ak dopravnou značkou (zvislou a vodorovnou) alebo dopravným zariadením bude určené inak. Ak vodič motorového vozidla nedodrží príslušné ustanovenie § 52, odst. 2 a zaparkuje svoje motorové vozidlo na chodníku, prípadne bude po chodníku s motorovým vozidlom jazdiť, môže byť za daný priestupok postihnutý v zmysle príslušných platných právnych predpisov.

Vyobrazenie DZ č. 273 v zmysle platnej vyhlášky MV SR č. 30/2020 o dopravných značkách

Význam dopravných značiek:

Značka umožňuje státie vozidiel s najväčšou prípustnou celkovou hmotnosťou neprevyšujúcou 3,5 t na chodníku a vyznačeným symbolom označuje spôsob ich státi.

Dobrovoľný hasičský zbor Stupava

NOČNÝ POŽIAR KONTAJNERA

V sobotu 1. 1. 2022 bola o 00.35 hod. naša jednotka vyslaná Operačným strediskom Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Bratislave k požiaru v meste Stupave na ulici Cementárska. Po príchode na miesto bolo zistené, že ide o po-

žiar plastového kontajnera na odpad. Jednotka požiar uhasila pomocou jedného prúdu a následne skontrolovala miesto a okolie pomocou termokamery. Na mieste zasahovali 4 členovia nášho zboru s 1 kusom techniky CAS 32 Tatra 815.

PÁD STROMU V OBCI BORINKA

V pondelok 17. 1. 2022 bola o 13.26 hod. naša jednotka vyslaná Operačným strediskom Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Bratislave k technickej pomoci do obce Borinka. Išlo o pád stromu cez vozovku, ktorá sa následkom toho

stala neprejazdná. Jednotka strom odstránila pomocou motorovej píly a vozovku následne očistila. Na mieste zasahovali 5 členovia zboru s technikou Iveco Daily CAS15.

ASISTENCIA POLICAJNÉMU ZBORU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

V utorok 18. 1. 2022 bola o 16.59 hod. naša jednotka vyslaná Operačným strediskom Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Bratislave k asistencii pri činnosti príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky. Išlo o pomoc pri preverení podozrenia, ktoré sa týkalo možného uloženia telesných pozostatkov neznámej osoby v zemi. Členovia našej jednotky daný priestor osvetlili a v spolupráci s príslušníkmi Policajného zboru Slovenskej republiky vykonali výkopové práce. Po odkopaní pôdy došlo k nálezom telesných pozostatkov zvierata. Ľudské pozostatky neboli na mieste nájdené a podozrenie sa tak nepotvrdilo.

Po dohode s príslušníkmi Policajného zboru SR ukončili členovia našej jednotky na mieste udalosti svoju činnosť.

POŽIAR CHATY

V piatok 21. 1. 2022 bola o 10.32 hod. naša jednotka vyslaná Operačným strediskom Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Bratislave k požiaru v k. ú. mesta Stupavy v lokalite Grefty. Po príchode na miesto udalosti bolo prieskumom

zistené, že ide o požiar chaty. Prvá jednotka nášho zboru na mieste vytvorila dopravné a útočné vedenie. Následne na miesto dorazila jednotka profesionálnych hasičov z Bratislavy, v súčinnosti s ktorou boli začaté hasebné práce. Postupne na miesto dorazili ďalšie jednotky profesionálnych hasičov, a to vrátane sanitného automobilu, a druhá jednotka nášho zboru. V objekte bol vykonaný prieskum na prítomnosť osôb. Žiadne osoby

sa v objekte nenachádzali. Počas zásahu boli použité dýchacie prístroje. Na miesto bol privolovaný zisťovateľ príčin vzniku požiarov. Celkovo na mieste zasahovalo 6 kusov hasičskej techniky a príslušníci Policajného zboru Slovenskej republiky.

POŽIAR AUTA NA DIALNICI D2

V sobotu 22. 1. 2022 bola o 17.57 hod. naša jednotka vyslaná Operačným strediskom Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Bratislave k požiaru osobného motorového vozidla na diaľnici D2, v k. ú. mesta Stupavy. Naša jednotka vykonala výjazd v čase 18.01 hod. s technikou CAS 32 Tatra 815, v počte 1 + 3, a CAS 15 Iveco Daily, v počte 1 + 4. Pred príchodom našich jednotiek sa na mieste udalosti nachádzala jednotka profesionálnych hasičov z Malaciek, ktorým sa požiar podarilo lokalizovať. Po dohode s veliteľom zásahu sa naše jednotky vrátili späť do svojej základne.

Chráňte svojich starých rodičov!

V posledných dňoch sme na území Bratislavského kraja zaznamenali nárast prípadov s podvodmi, keď páchatelia pod rôznymi vymyslenými legendami telefonicky kontaktujú dôverčivých občanov. Ich otázky smerujú k úhradám, ktoré mali byť zrealizované z konkrétneho bankového účtu. Zámerom je dostať prihlasovacie údaje do internetbankingu a následne aj číslo pridelenej karty k bankovému účtu. Ďalšou požiadavkou je aj rodné číslo a po vygene-

rovani bankou aj zabezpečovací kód. Celá táto komunikácia sa odohráva v duchu akejkoľvek „pomoci“ zvrátiť „vyššiu transakciu“, ktorá mala byť vykonaná krátko pred telefonátom od páchatela. Takýto prípad sme zaznamenali aj v priebehu tohto týždňa. Dôverčivá seniorka všetky vyššie uvedené údaje poskytla a následne ju doposiaľ neznámy páchatel okradol o sumu v celkovej výške 30 000 €, ktorú mala na svojom bankovom účte.

Bratislavská krajská polícia v tejto súvislosti dáva občanom do pozornosti nasledujúce informácie:

→ v prípade takýchto telefonátov neposkytujte žiadne zo svojich autentifikačných a verifikačných údajov k žiadnym bankovým službám či produktom,

→ banka nikdy nežiada obdobné údaje od klienta telefonicky, fakultatívne vyžaduje iba osobné údaje na identifikáciu klienta,

avšak nikdy nie konkrétny údaj o konkrétnej službe či produkte,

→ v prípade, ak si vám neznáma osoba telefonicky pýta vaše údaje o platobných kartách a údaje o službe internetbanking alebo prihlasovacie údaje a heslo, neposkytujte ich!

CIELOM TÝCHTO VOLANÍ A INTERNETOVEJ KOMUNIKÁCIE JE IBA JEDINÉ – ZÍSKAŤ A VYLÁKAŤ OD VÁS VAŠE PENIAZE

Silvia Šimková

Zo zápisníka mestskej polície

Dňa 31. 12. 2021 v čase 23.25 hod. MsP prijala oznámenie o rodinných nezhodách, vyhrážaní a ujme na zdraví. Po príchode na miesto hliadka MsP zistila, že súdne trestaný muž sa nebezpečne vyhrážal svojej matke napriek súdnej zákaz príbližovať sa k oznamovateľke. Bola vyzoomená hliadka OOPZ Stupava, ktorá si zadržaného muža prevzala a vec ďalej realizuje.

Dňa 4. 1. 2022 o 12.20 hod. prijal operátor MsP žiadosť operačného strediska ZZS Bratislava o použitie prístroja AED u ležiacej osoby, ktorá nereaguje na vonkajšie podnety. Po príchode hliadky na miesto bola v chodbe rodinného domu nájdená ležiaca osoba. Pohmatmi, ohliadkou okolia a ďalšími úkonmi bolo hliadkou MsP zistené, že vykonanie KPR by v danom prípa-

de stav nezmenilo, čo potvrdila aj operátorka ZZS, s ktorou bola nepretržite hliadka MsP v telefonickom spojení. Na miesto bol privolovaný ohliadajúci lekár a vyšetrovateľ PZSR, ktorý vec ďalej realizuje.

Dňa 16. 1. 2022 prijala hliadka oznámenie o zranenej a dezorientovanej žene, ktorá sa pohybuje na Železničnej ulici. Po príchode na miesto bolo hliadkou zistené, že žena je pod vplyvom alkoholu a má v oblasti ľavej tváre tržnú ranu. Na miesto bola privolovaná RZP, ktorá sa pokúšala ženu ošetriť, avšak tá to razantne odmietla. Šetrením bolo ďalej zistené, že zranenia si žena spôsobila niekoľkými pádmi na zem.

Dňa 21. 1. 2022 o 9.10 hod. operátor kamerového systému oznámil hliadke MsP, že na Hlavnej ulici vodič kuriérskej

spoločnosti poškodil pri cúvaní s motorovým vozidlom stĺp verejného osvetlenia a z miesta nehody odišiel. Hliadka MsP preto vyzoomela ODI oddelenie dopravných nehôd, kde udalosť oznámila, a do ich príchodu pátrala po uvedenom motorovom vozidle. Po vypátraní a stotožnení vodiča vec prevzala ODI Malacky.

Dňa 28. 1. 2022 v čase 00.50 hod. hliadka prijala oznámenie o rušení nočného pokoja na Hlavnej ulici. Po príchode na miesto hliadka stotožnila aktérov hlučnej hádky, ktorú po ráznom dohovore vyriešila na mieste napomenutím.

Dňa 29. 1. 2022 v čase 12.30 hod. MsP prijala oznámenie, že neznámy muž na ul. J. Ondruša umýva svoje motorové vozidlo a znečisťuje verejné priestran-

stvo chemikáliami. Po príchode na miesto hliadka majiteľa vozidla vypočula, vec zadokumentovala a vyriešila v blokovom konaní na mieste.

Dňa 1. 2. 2022 v čase 19.10 hod. bola hliadka MsP prostredníctvom operátora tiesňovej linky 158 vyslaná na Dlhú ulicu, kde malo dochádzať k napadnutiu ženy útočníkom s nožom. Po príchode na miesto sa hliadka dostala do domu, kde cez okno zbadala v miestnosti kľačať muža s nožom v ruke priloženým k svojmu krku. Hliadka preto za použitia donucovacích prostriedkov muža spacifikovala a vyviedla z domu von, kde ho odovzdala hliadke OOPZ Stupava na vykonanie ďalších úkonov. Hliadka MsP pátrala následne po oznamovateľke, ktorá sa v dome nenachádzala. Tá sa k domu dostala neskôr s odôvodnením, že pred útočníkom utiekla po jeho vyhrážkach a fyzickým útokom s nožom v ruke so slovami „daj peniaze, lebo ťa zabijem“. Celú vec si prevzal vyšetrovateľ PZ.

Prvý polrok za nami

Napriek tomu, že bojujeme s chorobnosťou, s dištančným vzdelávaním a karanténami, predsa sa nám daria mnohé zaujímavé veci. Prvý stupeň pracoval ako usilovné včeličky v úli. Aké sme mali aktivity a súťaže?

Prvý ročník si spravil predvianočnú súťaž o najkrajšiu a najoriginálnejšiu vianočnú ozdobu, ktorú si vyhodnotili 16. 12. 2021. V rámci rozvoja finančnej gramotnosti mali triedy 15. 12. 2021 Vianočnú burzu. Za výťažok si kúpili hry do triedy. 1. E a 1. D od 6. 12. do 17. 12. 2021 zrealizovali zbierku pre Azylové centrum Betánia v Malackách, deti a rodičia prispeli trvácnymi potravinami, vyradenými hračkami, knižkami a oblečením po deťoch.

Takouto formou sme sa snažili prispieť ku krajším Vianociam deťom a matkám nachádzajúcich sa v núdzi. Druhý a tretí ročník realizuje rozvoj finančnej gramotnosti najmä na hodinách matematiky.

Žiaci 3. B sa zapojili do projektu – Koľko lásky sa zmestí do škatule (škatule s darčekmi pre seniorov do domova dôchodcov v Stupave) – 4. 12. 2021, – zúčastnili sa ŠvP

– 13. 9. 2021 – 17. 9. 2021 či realizujú celoročnú súťaž Adoptuj si kravičku. Štvrtý ročník realizoval projektový deň na rozvoj finančnej gramotnosti v rozsahu troch vyučovacích hodín, niektoré triedy ho mali počas karantény online. V rámci rozvoja čitateľskej gramotnosti si žiaci vypracovávajú čitateľský denník a oboznamujú spolužiakov s knihami, ktoré prečítali, a tiež prebieha Čitateľský oriešok. Aj tento rok sa 4. B a 4. C zapojili

do súťaže Osmijankova literárna záhrada (december – apríl), 4. G sa zapojila do celoročnej súťaže Adoptuj si kravičku.

Dopravná výchova na prvom stupni nezapala ani počas zimného obdobia. Prváci sa stali malými pozorovateľmi, druháci detskou políciou, tretiaci zostrojili koleso šťastia z dopravných aktivít a zašantili si na nových bicykloch. Aj druhý stupeň pracoval na plné obrátky. Zapojili sme sa do mnohých olympi-

ád: biologickej, chemickej, anglickej, nemeckej, matematickej, kde sme aj uspeli. Máme úspešných riešiteľov postupujúcich do okresných až krajských kôl.

ŠK geografickej olympiády sa konalo online 24. 11. 2021. Celkovo sa ho zúčastnilo 68 žiakov. V kategórii G (5. ročník) sa zúčastnilo 26 žiakov, úspešných riešiteľov bolo 24. V kategórii F (6. – 7. ročník) sa zúčastnilo 16 žiakov, úspešní riešitelia boli všetci. V kategórii E (8. – 9. ročník) sa zúčastnilo 26 žiakov, úspešných riešiteľov bolo 23.

ŠK dejepisnej olympiády sa konalo 10. 12. 2021 cez EduPage. Celkovo sa ho zúčastnilo 37 žiakov. Dosiahli sme veľa krásnych úspechov. Naši žiaci uspeli v technickej olympiáde. Žiaci Richard Štoviček a Ján Dudík skončili na prvom mieste krajského kola a postupujú do celoslovenského. Na olympiáde z nemeckého jazyka sa v okresnom kole Viktor Štoviček umiestnil na prvom mieste a Oliver Klus na druhom mieste.

Veľká vďaka patrí všetkým učiteľom, rodičom a žiakom, ktorí prispievajú svojimi vedomosťami, schopnosťami a veľkým úsilím k zvyšovaniu povedomia o našej škole.

Renáta Černá, foto: Olga Adámek

Úlohy materských škôl

Vstup do prvého ročníka je významným medzníkom v živote dieťaťa, ako i jeho rodiny. Deň, keď sa z predškolačka stane školák, výrazne zmení život celej rodiny. Do akej miery bude dieťa úspešné v role žiaka, v mnohom závisí aj od pripravenosti rodičov zvládnuť svoju rolu byť rodičom školopovinného dieťaťa.

Súčinnosťou od 1. septembra 2021 prišla legislatívna zmena, ktorá spočíva v tom, že absolvovanie predprimárneho vzdelávania v materskej škole je povinné pre všetky deti, ktoré dosiahnu päť rokov veku do 31. augusta 2021. V tejto súvislosti dieťa, ktoré navštevuje materskú školu, má v tomto smere situáciu jednoduchšiu a zmena jeho života nie je až taká veľká. Naša materská škola je inštitúciou, ktorá zámerne

stimuluje učenie, učiteľky vyvárajú prostredie, poskytujú podnety, aktivity, ktoré umožňujú deťom získať skúsenosti a transformovať ich do poznatku, dôraz kladieme na zážitkové učenie. U detí rozvíjame viacero kľúčových sociálnych a emocionálnych kompetencií, ktoré sú potrebné pre školskú prácu a následne aj pre úspech v živote. Dôležitá je spolupráca medzi učiteľkami a rodičmi, ktorá je založená na partnerskej

komunikácii a je aj jedným z predpokladov úspešnej prípravy detí predškolského veku na vstup do základnej školy. Triedne učiteľky poskytujú odbornú-metodickú pomoc, konzultačno-poradenskú činnosť. Učiteľky vzájomnou spoluprácou zabezpečujú, aby prechod dieťaťa z materskej školy do základnej školy bol plynulý a nekládol na dieťa neprimerané nároky. Materská škola dlhodobo aktívne spolupracuje pri vstu-

pe dieťaťa do základnej školy s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie Malacky pri diagnostike detí z hľadiska školskej spôsobilosti, ktorá slúži na zmapovanie kognitívnych schopností a jednotlivých zložiek školskej zrelosti či odhalenie medzier. Rodičia, ktorí si nie sú istí zrelosťou a nezrelosťou svojho dieťaťa, sa môžu poradiť s odborníkmi. Dôležité je, aby sa na základe depistáže školskej spôsobilosti včas odhalili prípadné oblasti, v ktorých by dieťa mohlo zaostávať, a tak mu dali možnosť zmeniť rozdiely a využiť čas na primerané stimulovanie týchto oblastí. Tým sa snažíme predchádzať ťažkostiam pri zvládnutí požiadaviek a nárokov pri vstupe do základnej školy.

Príprava detí na školu je dôležitou súčasťou cieľa a poslania materskej školy.

Monika Snopková, MŠ Ružová, Stupava

Foto: Petra Volnárová

Stane sa Stupava mestom aj pre cyklistov?

Azda každý Stupavčan vie, v ktorých časoch sa má vyhnúť prejazdu Školskou ulicou. Rovnako tak každý rodič vie, koľko úsilia ho stojí dopraviť svoje dieťa ráno do školy a poobede domov. Súčasťou dňa sa tak stáva organizácia členov rodiny, dopravný chaos a stres. A pritom stačí zvýšiť bezpečnosť v lokalite, vytvoriť podmienky pre alternatívnu dopravu a ochota dopriať deťom samostatnosť a fyzický pohyb.

„Fenómén dopravy pred školskou bránou sa nazýva ‚mama-taxi‘ a samosprávy sa aj vďaka nemu boria so zapchatými ulicami a chaotickými situáciami v okolí škôl. Preto je aj našou snahou preskúmať, lokalizovať a uviesť do prevádzky riešenia, ktoré podnietia deti chodiť do školy pešo, na bicykli či kolobežke,“ uviedol Marek Zahradník z Cyklokoalície.

Do školy na bicykli

Jedným zo spôsobov, ako motivovať k doprave do školy na bicykli či kolobežke, je známa jesenná kampaň Do školy na bicykli, ktorú organizuje o. z. Cyklokoalícia. Zapojila sa do nej aj základná škola v Stupave a zo 67 škôl v jej kategórii skončila šiesta. Na prelome septembra a októbra tak chodilo do školy na bicykli alebo kolobežke priemerne 408 detí denne. „Tá je po odvrátení covid-karantén každý tretí žiak, čo je skvelý výsledok, ktorý zároveň umožňuje zlepšenie,“ dodáva Marek Zahradník. Je však infraštruktúra v okolí školy pripravená na to, aby žiaci túto cestu absolvovali bezpečne, plynule a pohodlne?

Prekročená rýchlosť, vypadávanie z chodníka

„Aby sme podporili rôzne formy alternatívnej dopravy a odbúrvali možné riziká kolízie, je riešením spraviť cestu do školy bezpeč-

otázok

Kataríne Tomkovičovej

Minulé leto ste nastúpili do svojej funkcie vedúcej ekonomického oddelenia na Mestskom úrade v Stupave. Cítili ste sa okamžite ako ryba vo vode?

Nie tak úplne, a to i napriek tomu, že mám dlhoročné skúsenosti v samospráve a vo verejnej správe vôbec. Hoci som v rokoch 2009 až 2015 pôsobila ako hlavná kontrolórka mesta Stupavy a toto prostredie poznám, potrebovala som trochu času na zorientovanie sa. Legislatíva v samospráve sa naozaj vyvíja veľmi dynamicky.

Ekonomické oddelenie pripravuje rozpočet mesta, a keď ho schváli mestské zastupiteľstvo, zabezpečuje rozpis rozpočtu podľa ekonomickej a funkčnej klasifikácie a limity výdavkov pre správcov rozpočtových kapitol, ako aj pre príspevkové a rozpočtové organizácie.

Predložený návrh rozpočtu mesta Stupavy schválilo MsZ na svojom decembrovom zasadnutí. V súčasnosti mesto a aj ním zriadené organizácie bojujú s podstatným zvýšením cien energií. Nie sme výnimka, dôsledkami trpí celá krajina. Reagovať však musíme najmä na obavy štatutárov všetkých našich organizácií. Komunikujem s nimi a hľadáme optimálne dočasné riešenia. Verím však, že nám pomôže aj štát a urobí opatrenia v regulácii cien.

V novinách zverejňujeme výzvu na úhradu daní z nehnuteľnosti, dane za psa a poplatkov za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Evidujete veľa nedoplatkov?

Áno, mesto Stupava zasiela opätovne výzvy za rok 2021. Využijem príležitosť osloviť daňovníkov, aby doposiaľ nezaplatené dane uhradili, a to zaplatením na účet mesta Stupavy.

Splnením daňovej povinnosti sa tak vyhnú prípadnému vymáhaniu nedoplatkov v daňovom exekučnom konaní. Aj keď k takémuto kroku pristupujeme neradi, ide o zákonný postup.

Kedy mesto Stupava zasiela občanom rozhodnutia?

Podľa platnej legislatívy v termíne 31. 1. 2022 uplynula lehota na podanie daňového priznania k dani z nehnuteľností. Na elektronické zapracovanie zmien v oblasti daní z nehnuteľností a spracovanie zmien v oblasti ostatných miestnych daní a poplatkov (daň za psa, za užívanie verejného priestranstva, komunálny odpad atď.), ktoré sú priebežne vybavujú, je potrebný určitý čas.

V súčasnosti nie je možné presne určiť termín zasielania platobných výmerov občanom mesta Stupavy, pretože aj činnosť zamestnancov úradu je podmienená vývojom pandemickej situácie na pracovisku. Tá môže ovplyvniť rýchlosť v spracovaní tejto agendy. Každá práceneschopnosť zamestnanca, prípadne karanténa, nás oberá o drahocenný čas. Je však naším spoločným záujmom zabezpečiť distribúciu rozhodnutí v čo najskoršom možnom termíne, najmä z dôvodu zabezpečenia príjmov do rozpočtu mesta Stupavy.

Pripravovali ste návrh na poskytnutie dotácií z rozpočtu mesta Stupavy na rok 2022 podľa všeobecne záväzného nariadenia mesta Stupavy č. 3/2015, ktorým sa určuje postup poskytovania dotácií z rozpočtu mesta Stupavy?

Dotácie z rozpočtu Stupavy na rok 2022 v zmysle všeobecne záväzného nariadenia mesta Stupavy č. 3/2015, ktorým sa určuje postup poskytovania dotácií z rozpočtu mesta Stupavy, bol schválený na MSZ dňa 3. 2. 2022. Mojm cieľom je aktualizácia pred-

metného VZN a určenie kritérií na vyhodnotenie podmienok na získanie dotácií.

Ako mesto Stupava reaguje na zvýšenie cien energií? Chcela by som sa opýtať, či bude mesto dotovať MKIC, keďže toto zvýšenie cien je aj o 200 – 400 percent. Plus sú tu ďalšie negatívne zásahy, ktoré spôsobila pandémia, zasiahla ekonomiku a činnosť nielen kultúrneho domu, ale tiež príspevkové organizácie samosprávy.

Zvýšenie cien energií a pandémia v SR sa netýkajú len MKIC. Týkajú sa nás všetkých, ale z hľadiska mesta Stupavy toto zvýšenie po-

stihne najmä rozpočtové organizácie. A to sú základná škola, základná umelecká škola a všetky materské školy v Stupave.

MKIC a VPS sú príspevkové organizácie zriadené mestom, ktoré sú napojené na rozpočet mesta príspevkom a môžu vykonávať aj podnikateľskú činnosť na zabezpečenie svojich príjmov. Školy a materské školy túto možnosť nemajú. Pri otázke o zvyšovaní cien energií si musíme uvedomiť, že to nie je problém len nášho mesta, ale celej SR, a čakáme, aké bude stanovisko štátu a vlády SR v tejto veci. V súčasnosti je predčasné, aby som zverejňovala akékoľvek vízie.

švo, foto: autorka

→ nú a atraktívnu. Vtedy môžeme motivovať deti aj rodičov, aby ich ochota dochádzať na bicykli, kolobežke alebo pešo rástla," dodáva Zahradník. Ako však vyzerá situácia na Školskej ulici dnes? Merania* ukázali, že maximálnu povolenú rýchlosť, ktorá je tu 30 km/h, prekračuje 94 % vodičov. Navyše žiaci sa niekedy nezmesia na chodník, čím sa vystavujú vyššiemu riziku.

Ako má vyzeráť priestor, ktorý podporuje cyklistov?

Aby bol pohyb na bicykli či pešo bezpečný, je potrebné vytvoriť mu priestor. S tým ide ruka v ruku upokojenie dopravy v príhlých uliciach, čo sa dá dosiahnuť jednoducho vďaka úpravám priestoru. Tie sa dajú, samozrejme, realizovať tak, aby vodičov nadmerne neobmedzovali, ale umožnili im plynulý prejazd ulicou. Riešenia môžeme hľadať v krajinách ako Holandsko, ktoré má štatisticky najbezpečnej-

šiu premávku pre chodcov, ale aj vodičov. „V holandských mestách a obciach hrajú najväčšiu úlohu fyzické opatrenia, ktoré pomáhajú upokojovať dopravu a znemožňujú prekračovanie rýchlosti. Výsledkom sú tichšie ulice, ktoré sú bezpečné pre všetkých účastníkov premávky," spresňuje dobré príklady Marek Záhradník. O dobrých príkladoch zo zahraničia si povieme v budúcom čísle. Nebojte sa, nebudú to žlté-čierne retardéry, ktoré stoja slovenských vodičov mnoho nervov...

*Meranie uskutočnila Cyklokoalícia o. z. dňa 15. 1. 2022 v čase od 17.45 do 18.15 hod. na Školskej ulici. Maximálnu povolenú rýchlosť prekročilo 94 % vodičov, 80 % vodičov ju prekročilo o aspoň 7 km/h (to sa rovná pokute). Každý desiaty vodič ju prekračuje o viac ako 20 km/h.

Silvia Nagyová

Foto: Marek Záhradník

Na pešej zóne

V rámci dotačnej schémy Bratislavského samosprávneho kraja „Individuálna dotácia z BSK 2021“ bola mestu Stupave schválená dotácia na projekt „Zelenšia pešia zóna v meste Stupave“. Prostredníctvom poskytnutej dotácie pracovníci Verejno-prospešných služieb Stupava zrealizovali kladenie vegetačného koberca v okolí kmeňov stromov vysadených pozdĺž pešej zóny. Rozchodníkové koberce, alebo tiež skalničkové koberce, sú tou najlepšou voľbou. Nevyžadujú takmer žiadnu údržbu, vyhovuje im priame slnečné žiarenie, nevadí im mráz ani sneh. Výsledkom projektu je zvýšenie atraktivity priestoru pešej zóny so zachovaním jej odychového charakteru a s vyzdvihnutím okrasnej funkcie zelene.

Pešia zóna tak podporí kolorit mesta a taktiež výraznou mierou pozitívne ovplyvní jeho psychologickú, sociologickú a estetickú hodnotu.

rr, foto: Peter Kubička

👍 PALEC HORE

Obyvateľom bytového domu na ulici Mlynská 5 v Stupave sa po dvoch rokoch od schválenia žiadosti mestským zastupiteľstvom podarilo vybudovať stojisko kontajnerov komunálneho odpadu, ktoré financovali z prostriedkov obyvateľov bytového domu, čím pomohli zlepšiť nielen okolie a životné prostredie, ale aj zabezpečiť bezpečnejší rozhľad v križovatke ul. J. Kráľa – ul. Ružová.

Foto: Peter Kubička

Ekocentrum tesne pred otvorením

Projekt 3 E Morava Nature sme už v Stupavských novinách predstavili. Vyrastá v lokalite Malého parku. Nové ekocentrum sa bude nachádzať v objekte pôvodného Krupičkovho domu.

Ekocentrum začne svoju činnosť v najbližších týždňoch. Hneď po kolaudácii otvorí svoje brány pre verejnosť. Prinesie environmentálne vzdelávanie pre deti zo základnej a z materských

škôl, semináre, stretnutia či workshopy na témy z oblasti ekológie, ochrany životného prostredia či pestovania plodín. Chýbať nebudú tematické výstavy, prednášky zaujímavých ľudí pôsobiach v Stupave a okolí

ani predstavenie voľnočasových možností v Malých Karpatoch. Okrem pútavého programu bude pre návštevníkov k dispozícii knižnica zameraná na ekologické témy, aktivity pre deti, vonkajšie ihrisko či záhony na pestovanie základných druhov plodín. V Malom parku pribudne náučný chodník s lavičkami a so smetnými košmi, svoje nové miesto si tu našlo aj detské ihrisko, ku ktorému pribudne ďalšie ihrisko v priamej blízkosti ekocentra. V tomto zabudnutom kúte parku tak vznikne nový priestor, ktorý Stupavčanom prinesie ďalší priestor na trávenie voľného času. V ďalšom vydaní Stupavských novín vám predstavíme program a aktivity ekocentra.

rr

Keď sa betón zazelená

Žiadosť o dotáciu na projekt „Premena nepriepustnej plochy parkoviska na ‚zelené‘ a revitalizácia zelene v jeho okolí“ podávalo mesto Stupava na základe výzvy BSK na predkladanie žiadostí v rámci individuálnej dotácie BSK na rok 2021.

Vďaka schválenej žiadosti získalo mesto od BSK 6 000 eur, pričom celková suma projektu bola 12 499 eur. Projekt bol realizovaný na verejnom priestranstve na križovatke ulíc Bezručova a J. Kráľa a pozostával z dvoch aktivít:

- premeny betónovej plochy na „zelenú“ prostredníctvom zatravnovacích tvárnic, ktoré spevnili pôdu bez uzavretia jej odtokovej schopnosti,
- revitalizácie menších plôch verejnej zelene v okolí parkoviska.

Novovybudovaná plocha napomôže obnoviť prirodzený stav hydrologického cyklu, zmierni povrchový odtok, znečistenie zdrojov vody a zároveň prispieje k minimalizovaniu dopadov zmeny klímy v meste. Revitalizácia plo-

chy verejnej zelene v okolí parkoviska prinesie služby, ktoré sú prospešné pre zdravie, pohodu i prosperitu, keďže zeľať patrí k rozhodujúcim faktorom kvality života, je pre mesto zdrojom vitality a estetického skvalitnenia našich sídiel.

rr, foto: Peter Kubička

Železničná stanica

Mesto Stupava a Železnice Slovenskej republiky podpísali 23. novembra 2020 kúpno-predajnú zmluvu, na základe ktorej prešla stavba výpravnej budovy bývalej železničnej stanice do majetku mesta aj s príslušnými pozemkami s výmerou cca 43 árov. Zmluva nadobudla účinnosť 2. decembra 2020.

Prevažka na železničnej trati v Stupave bola slávnostne otvorená 1. mája 1891 a spočiatku bola bezplatná, aby sa ju ľudia naučili využívať. Okrem osobnej prepravy fungovala aj nákladná, zo Stupavy sa odvážal najmä cement a výrobky miestnych závodov. Parná lokomotíva premávala do mája 1967, keď bola nahradená motorovou. Na decembrovom mestskom zastupiteľstve prezentovalo občianske združenie WellGiving poslancom a zástupcom mesta Stupavy záverečnú správu z procesu výskumu zapoje-

nia verejnosti v rámci plánovania nového využitia železničnej stanice a jej okolia, ktorý sa konal počas roku 2021 od apríla do októbra.

Záver z prieskumu

Najdôležitejšou črtou stanice je jej história, ktorú si všetci respondenti priali v novom návrhu využitia podporiť rekonštrukciou samotnej stavby. V interiéri by históriu podporili dobové zariadenie či historické fotografie. Obyvatelia kládli veľký dôraz na to, aby na mieste starého kolajiska a príslu-

ho okolia vzniklo celistvé územie pre peších a cyklistov, ktoré by bralo do úvahy existujúce pešie prepojenia a prepojenie na historické objekty skladov. V tejto časti mesta by obyvatelia uvítali zelené upravené plochy, a preto okolie stanice navrhovali pretvoriť na zelenú oázu pokoja s prvkami netradičných športov pre neorganizovanú športovú verejnosť. Priali si, aby vonkajšie územie myslelo aj na mladých či seniorov a ich potreby. V interiéri stanice, ktorý nebol prístupný respondentom pre havarijný stav budovy, si obyvatelia predstavovali komunitno-kreatívne centrum, ktoré by lokalitu oživilo a bolo by prístupné počas celého dňa rôznym vekovými skupinami. Túto funkciu by podporila vnútorná či vonkajšia kaviareň alebo bistro.

Ako ďalej?

Spracovateľmi participatívneho prieskumu bolo samospráve odporúčané, aby →

Takto by sa okolie stanice mohlo začleniť do mesta a stať sa živou lokalitou za krátky čas, pričom sa môže postupne overovať, či zvolené funkcie a prvky boli vybrané vhodne. Veríme, že mesto prizve

→ pokračovali v zapojení verejnosti aj v ďalších krokoch a taktiež aby prebiehala dobrá spolupráca s aktívnou a odbornou verejnosťou. Táto spolupráca by mohla viesť k naplánovaniu ďalších krokov, ako územie postupne obnovovať a oživovať. Dobrou praxou býva aj vytvorenie dočasných zmien, ktoré oživia miesto ešte pred tým, ako sa vytvorí projekt celého územia.

obyvateľov aj do ďalších krokov tohto procesu a že sa stane stanica opäť miestom, ktoré ľudí spája.

V týchto dňoch na budove prebiehajú sanačné a stabilizačné práce. Keď sa odstráni nefunkčná časť strechy, nainštaluje sa prestrešenie, ktoré zabráni ďalšiemu vnikaniu dažďových vôd.

rr, foto: Tomáš Kubica

Obnova Kaštieľskeho parku

Národná kultúrna pamiatka v srdci Stupavy, Kaštieľsky park, je o krok bližšie k svojej obnove.

Bratislavský samosprávny kraj (BSK) oznámil, že vybral realizátora na vypracovanie projektovej dokumentácie a zabezpečenie autorského dozoru pre realizáciu jeho komplexnej obnovy.

Vítaz zákazky tak zabezpečí napríklad projekčné práce, dendrologický prieskum, grafický koncept parku či koncepcnú štúdiu a projekt náhradnej výsadby. Na celkovej revitalizácii parku sa dohodol primátor mesta Stupavy a poslanec BSK Martin Smeja s predsedom BSK Jurajom

Drobom na rokovaniach v roku 2019. Predpokladaný termín realizácie je rok 2023. Tešíme sa, že sa parku vzhľadom na svoju históriu a dôležitosť pre obyvateľov mesta dostáva zaslúžená pozornosť. O ďalšom vývoji obnovy vás budeme, samozrejme, informovať.

Eva Sládková

Centrálna mestská zóna

Pri pohľade na centrum Stupavy určite mnohým napadne, že v porovnaní s inými, podobne malými mestami, nie je na tom až tak zle. Vcelku útulná zástavba okolo Hlavnej ulice; zachovalé objekty, ktoré naznačujú celkom bohatú históriu obce; zrekonštruované chodníky, vysoká zeleň či dostatok lavičiek a smetiakov dávajú okoloidúcemu pocit, že je všetko tak, ako má byť.

Pozornejšiemu oku sa však začnú ukazovať rôzne rušivé faktory. Napríklad panelákové sídlisko milosrdne skryté za alejou mohutných stromov. Ako by táto časť vyzerala, ak by nedošlo k radikálnemu zásahu plánovačov v 70. rokoch 20. storočia, si môžeme predstaviť podľa opačnej strany ulice. Alebo predajňa potravín, za ktorú sme síce všetci vďační, ale ktorá svojím vzhľadom patrí aj s parkoviskom na perifériu a nie medzi 150-ročné domy. Nájdem tu aj rôzne unimobunky zastrčené medzi domami, ktoré sú z neznámych príčin tolerované napriek tomu, že ich územný plán v tejto oblasti zakazuje. Či autá zaparkované priamo na tých pekných chodníkoch, akoby sa všetci pretekali, kto to dá bližšie k fasáde domu či pod strom a bude tak najväčší „hrdina“. Väčšinu z týchto rušivých prvkov si už mnohí z nás prestali všimnúť alebo si na ne jednoducho zvykli.

Rovnováha?

Pre lepšie pochopenie problému je potrebné uvedomiť si, že sa tu stretáva viac záujmov, ktoré je potrebné rešpektovať. V prvom rade je to občan, obyvateľ mesta, ktorý chce mať funkčné a príjemné prostredie pri ceste za prácou, nákupmi, službami či voľnočasovými aktivitami. Potom je tu podnikateľ/developer, ktorý s cieľom zisku občanovi poskytuje služby, prácu či priestor na trávenie voľného času. Rovnako ako občan, aj podnikateľ platí dane a má očakávania, aby jeho aktivity neboli negatívne ovplyvnené. A potom je tu mesto, ktoré pre tento vzťah medzi občanom a podnikateľom poskytuje verejný priestor, udržiava ho a reguluje ho tak, aby v tomto trojuholníku občan-podnikateľ-mesto bola rovnováha.

Túto ideálnu schému je možné aplikovať

na mesto ako celok, ale ak si ho rozdelíme na menšie bloky, ktoré majú rôzne funkcie, nebude táto rovnováha platiť v každom bloku (napr. priemyselná časť, kde majú prevahu podnikateľské aktivity). Pre tento ideálny stav tu máme vyčlenenú centrálnu mestskú zónu (CMZ), do ktorej sa sústreďuje väčšina aktivít v meste. Na nastolenie rovnováhy a regulovanie prostredia má mesto niekoľko možností. V prvom rade sú to všeobecne záväzné nariadenia (VZN) a následne aj územný plán, ktorý môže svojím rozsahom azda najviditeľnejšie ovplyvniť naše životné prostredie. Na účel podrobnejšej regulácie je oblasť CMZ v územnom pláne vyčlenená ako blok, v ktorom je určené, že všeobecne stanovené parametre je potrebné spresniť územným plánom zóny, ktorý by presne určil záväzné parametre pre každú budovu samostatne – či a v akom rozsahu je možné konkrétnu budovu zväčšiť (nastaviť, pristaviť alebo len zrekonštruovať).

Realita

Žiaľ, na fázu regulácie sme ako mesto ešte nedozreli. Ako prvý krok bola v roku 2018 vypracovaná urbanistická štúdia, ktorá by mala byť podkladom na spracovanie územného plánu zóny (ÚPN-Z). Kým nie je ÚPN-Z spracovaný, štúdia slúži nielen ako územnoplánovací podklad a podklad pre územné rozhodovanie (§4 ods.1 stavebného zákona), ale aj ako informatívna pomôcka a vôdzka pre budúcich stavebníkov a takis-

to pre prácu mestského úradu pri rozhodovaní o stavebných aktivitách v tejto zóne. Je dôležité poznamenať, že tento dokument bol pred schválením zverejnený a konzultovaný so všetkými majiteľmi nehnuteľností v zóne, a teda ako občania predpokladáme, že všetky požiadavky obyvateľov a dotknutých inštitúcií boli zahrnuté do výsledného riešenia. Týmto sú nastolené regulatívy a jasné pravidlá, ktorými by sa mali všetci

riadiť, a naša vytúžená rovnováha vzťahov občan-podnikateľ-mesto by mala preukázať svoju životaschopnosť. Čo však v prípade, ak sa niekto pokúša túto krehkú rovnováhu narušiť a prikloniť misky váh na svoju stranu?

Všímajme si!

Napriek tomu, že urbanistická štúdia CMZ nie je záväzná a má len odporúčací charakter, jej hlavnou úlohou je koordinovať potreby všetkých dotknutých strán a stanoviť kompromis medzi potrebami majiteľov nehnuteľností a užívateľmi verejného priestoru, teda nami, občanmi. Vo svojej zložitosti a komplexnosti je určite záväzkom pre mesto, aby tento regulačný nástroj

naplno využilo so všetkými možnosťami, ktoré ponúka. Ak sa ktokoľvek pokúsi deformovať túto rovnováhu, neostane to bez následkov pre nás všetkých, v najhoršom prípade sa to prejaví na poškodenom prostredí, na ktoré si budeme opäť musieť prikyknúť.

Vhodne navrhnuté aktivity

Verejný, ale využitý priestor je rovnako veľká rezerva pre našu centrálnu mestskú zónu. Určite chýba koncepcný prístup aj na vyriešenie tejto ambície, zahŕňajúci nielen intenzívnejšiu komunikáciu s komunitami, ale i funkčné pokrytie cez dokument „Manuál verejných priestranstiev“, ktorý mestu chýba. Vhodne navrhnuté aktivity programov by vedeli priestor zatraktívniť – bol by tak dôvod nielen prejsť sa naším námestím, ale cielene si ho aj užívať a tešiť sa z neho. Hlučná zóna pri Hlavnej ulici má poväčšine prázdne

lavičky a mobiliár tvorí skôr prekážky. Projekt typu „Sadni si!“, realizovaný už niekoľko rokov v Bratislave, je preto úspešný, že oživuje a kultivuje hluché priestory. Je to ďalší dôvod byť aktívny a vo vzájomnej spolupráci dotvárať príležitosti, aby život v meste bol stále viac naplnený.

V tomto úsilí je potrebné povzbudiť všetkých pracovníkov mestského úradu, ktorí sú takisto občanmi nášho mesta, aby sa nevzdávali svojej roly a využili všetky regulačné nástroje, ktoré majú k dispozícii. A rovnako aj my, občania mesta, im pomôžeme svojou aktivitou a dajme najavo, že nám budúcnosť Stupavy nie je ľahostajná.

Ján Jacko, Hana Haldová, foto: Peter Kubička

Pre rozvoj regiónu

Projekt cezhraničnej spolupráce Bordex – Cross border expedition experiences vznikol vďaka dlhoročným kontaktom medzi slovenskými a rakúskymi aktérmi nášho regiónu. Tieto kontakty umožnili Miestnej akčnej skupine Dolné Záhorie zapojiť sa do projektu, v rámci ktorého plánuje svojimi aktivitami osloviť obyvateľov v rakúsko-slovenskom prihraničnom regióne a motivovať ich k spoznávaniu regiónov Marchfeld a Záhorie.

Prvá konferencia k projektu Bordex – Cross border expedition experiences sa konala ešte začiatkom decembra minulého roka. Úvodné slovo na nej predniesol primátor Stupavy Peter Novisedlák, a to nielen ako zástupca nášho regiónu, ale aj ako predstaviteľ strategického partnera projektu – mesta Stupavy.

Rozvoj turistického ruchu

Slogan MAS Dolné Záhorie „Spájame sily pre rozvoj nášho regiónu“ vyjadruje základnú myšlienku podporovať rozvoj na základe využívania lokálneho potenciálu územia.

Naplánovanými aktivitami sa zvýši atraktivita turistických destinácií regiónu. Tešiť sa tak môžeme na nové cyklistické tra-

sy a turistické chodníky, aby plány rozvoja turistického ruchu neboli len na papieri, ale aby sme k susedom do Rakúska mali bližšie. To napomôže rozvoju ubytovacích a stravovacích služieb.

Celoeurópsky potenciál

Ako je známe, hraničné pásmo pri železnej opone v minulosti dlhý čas brzdilo vývoj regiónov na oboch stranách rieky Moravy. Tá ešte aj dnes v mnohých oblastiach oddeľuje rakúske a slovenské povodie, Marchfeld, východný Weinviertel a Záhorie. Poloha medzi dvoma hlavnými mestami, Viedňou a Bratislavou, však spolu s významným prírodným a kultúrnym dedičstvom ponúka i jedinečný celoeurópsky potenciál rozvoja a otvára rozmanité cesty zblížovania. Atrak-

cie rakúskeho pohraničného regiónu za riekou Moravou by tak mali byť na Slovensku známejšie, aby lákali hostí zo slovenského pohraničia na návštevu Marchfeldu a takisto aj opačne. Tým treba podporovať kultúrne prepojenie v prírodnom prostredí rieky Moravy. Práve to si kladie za úlohu tento projekt.

Cezhraničné podujatia

V záujme väčšej informovanosti širokej verejnosti o kultúrnom a prírodnom dedičstve pohraničného regiónu sa budú pozdĺž rieky Moravy konať cezhraničné podujatia ako Dni múzeí a Deň prírody. Týmto sa umocní dôležitosť a podpora cezhraničného prírodného a kultúrneho dedičstva.

Cezhraničné spoznávanie regiónov prispeje takisto k udržateľnej turistickej mobilite a zvýši očakávaný počet návštevníkov miest, kde sa nachádza prírodné i kultúrne dedičstvo a podporované pamätihodnosti.

PARTNERI PROJEKTU:

➤ **HLAVNÝ PARTNER:** *Weinviertel Tourismus GmbH*. Oficiálna inštitúcia pre rozvoj a marketing turizmu oblasti Weinviertel.

➤ **HLAVNÝ CEZHRANIČNÝ PARTNER:** *Bratislava Region Tourism*. Podporuje a vytvára podmienky na rozvoj cestovného ruchu na území Bratislavského samosprávneho kraja.

➤ **PARTNER:** *Región Marchfeld*. Spolok na podporu regionálneho rozvoja v Marchfelde.

➤ **PARTNER:** *MAS Dolné Záhorie*. Občianske združenie Dolné Záhorie vzniklo v roku 2014 s cieľom vytvorenia vyššej úrovne spolupráce a integrácie, ktorá prinesie vyššiu kvalitu a lepšie zapojenie obyvateľov do hľadania nových a inovatívnych nápadov a rozhodovania o území.

rr, foto: Marián Trusik

Oznamy mesta

Mesto Stupava v zmysle ustanovenia § 9a ods. 9 písm. c) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov zverejňuje zámer nájmu nehnuteľného majetku mesta Stupavy z dôvodu hodného osobitného zreteľa:

predmet nájmu: časť s výmerou 121 m² z pozemku, parcela registra „C“ KN č. 1802/1 s celkovou výmerou 141 m², ktorý je zapísaný na LV č. 2783, katastrálne územie Mást na dobu určitú, a to 2 roky, za cenu nájmu 5,00 EUR/m² ročne, spoločnosti DREVOKON, s. r. o., Hviezdoslavova 110, 900 31 Stupava, IČO: 35 713 097.

Mesto Stupava ZVEREJŇUJE zámer nájmu formou vyhlásenia OBCHODNEJ VEREJNEJ SÚŤAŽE:

predmet nájmu: pozemok „E“ KN parc. č. 544 s výmerou 5 647 m², evidovaný na LV č. 2783 (podiel 1/1), katastrálne územie Mást, na obdobie desiatich (10) rokov za mi-

nimálnu cenu nájmu 80,00 EUR/ha ročne. Účel využitia pozemkov: poľnohospodárske využitie, pestovanie hospodárskych plodín a chov hospodárskych zvierat.

predmet nájmu: pozemok „E“ KN parc. č. 563 s výmerou 6 125 m², evidovaný na LV č. 2783 (podiel 1/1) Stupava, katastrálne územie Mást, na obdobie desiatich (10) rokov za minimálnu cenu nájmu 80,00 EUR/ha ročne. Účel využitia pozemkov: poľnohospodárske využitie, pestovanie hospodárskych plodín a chov hospodárskych zvierat.

predmet nájmu: pozemok „E“ KN parc. č. 3095/1 s výmerou 12 294 m², evidovaný na LV č. 2783 (podiel 1/1), katastrálne územie Mást, na obdobie desiatich (10) rokov za minimálnu cenu nájmu 80,00 EUR/ha ročne. Účel využitia pozemkov: poľnohospodárske využitie, pestovanie hospodárskych plodín a chov hospodárskych zvierat.

predmet nájmu: pozemok „E“ KN parc. č. 3097/2 s výmerou 1 150 m², evidovaný na LV č. 2783 (podiel 1/1), katastrálne územie Mást, na obdobie desiatich (10) rokov za minimálnu cenu nájmu 80,00 EUR/ha ročne. Účel

vyžitia pozemkov: poľnohospodárske využitie, pestovanie hospodárskych plodín a chov hospodárskych zvierat.

predmet nájmu: pozemok „E“ KN parc. č. 4138/3 s výmerou 856 m², evidovaný na LV č. 4551 (podiel 1/1), katastrálne územie Stupava, na obdobie desiatich (10) rokov za minimálnu cenu nájmu 80,00 EUR/ha ročne. Účel využitia pozemkov: poľnohospodárske využitie, pestovanie hospodárskych plodín a chov hospodárskych zvierat.

predmet nájmu: pozemok „E“ KN parc. č. 4256/4 s výmerou 9 767 m², evidovaný na LV č. 4551 (podiel 1/1), katastrálne územie Stupava, na obdobie desiatich (10) rokov za minimálnu cenu nájmu 80,00 EUR/ha ročne. Účel využitia pozemkov: poľnohospodárske využitie, pestovanie hospodárskych plodín a chov hospodárskych zvierat.

predmet nájmu: časť s výmerou 40 m² z pozemku „C“ KN parc. č. 294/20 s výmerou 2 807 m², evidovaný na LV č. 2783 (podiel 1/1), katastrálne územie Stupava, na obdobie desiatich (10) rokov, cenu nájmu 0,80 EUR/m² ročne. Účel využitia pozemku: na poľnohospodárske účely, pestovanie ovocia a zeleniny.

predmet nájmu: časť s výmerou 40 m² z pozemku „C“ KN parc. č. 294/20 s výmerou 2 807 m², evidovaný na LV č. 2783 (podiel 1/1), katastrálne územie Stupava, na obdobie desiatich (10) rokov, za cenu nájmu 0,80 EUR/m². Účel využitia pozemku: na poľnohospodárske účely, pestovanie ovocia a zeleniny.

predmet nájmu: časť s výmerou 388 m² z pozemku „C“ KN parc. č. 294/21 s výmerou 869 m², evidovaný na LV č. 2783 (podiel 1/1), katastrálne územie Stupava, na obdobie desiatich (10) rokov, za cenu nájmu 0,80 EUR/m² ročne. Účel využitia pozemku: na poľnohospodárske účely, pestovanie ovocia a zeleniny.

predmet nájmu: 2 ambulancie s prísl. a spoločné priestory v pomernej časti nachádzajúce sa na 1. poschodí Zdravotného strediska na Zdravotníckej ulici č. 952/1 v Stupave, a to: miestnosť č. 131 s výmerou 13,61 m², miestnosť č. 133 s výmerou 8,82 m² – spolu s výmerou 22,43 m², a spoločné priestory v pomernej časti 14,98 m² na dobu určitú, a to 2 roky, za cenu nájmu vo výške 6,76 EUR/m² ročne a cenu služieb spojených s nájmom vo výške 29,38 EUR/m² ročne s cieľom poskytovania plnohodnotnej zdravotnej starostlivosti.

Stretnutie na krátkych vlnách

V mnohých krajinách sú platné medzinárodné pravidlá pre rádiové vysielanie implementované do národných predpisov, na základe ktorých dostane každý rádioamatér po splnení určitých podmienok od príslušného telekomunikačného úradu jednoznačný volací znak. S OM3JW sme sa stretli vo veľkej miestnosti, kde celú jednu stenu vypĺňajú poličky s nekonečným počtom šuplíkov. Práve tu sa najlepšie cíti a najviac svojho voľného času trávi viceprezident Slovenského zväzu rádioamatérov ŠTEFAN HORECKÝ.

Čo vaša funkcia viceprezidenta obnáša? Keď v roku 1989 ukončil činnosť Zväzarm, kam patrili aj rádioamatéri, pretransformoval sa na Združenie technických a športových činností. O rok neskôr sme vytvorili neziskovú organizáciu pre nadšencov rádioamatérstva na Slovensku – Slovenský zväz rádioamatérov, ktorý zastupuje záujmy slovenských rádioamatérov pred Slovenskou republikou a medzinárodnými telekomunikačnými regulačnými orgánmi. Okrem toho podporuje miestne siete v rádiovom orientačnom behu, ako aj reprezentáciu, ktorá sa zúčastňuje na regionálnych, európskych a svetových šampionátoch. Naš zväz vydáva aj členský časopis Rádiožurnál SZR. V súčasnosti má vyše 800 členov a zastupuje Slovenskú republiku v Medzinárodnej rádiovom amatérskej únii.

Vráťme sa však do úplných začiatkov. Musím priznať, že si predstavujem morzeovku, špiónážne filmy alebo nadväzovanie spojenia v ďalekom vesmíre...

Prvopočiatky môjho záujmu siahajú do školských čias. Ako každý Stupavčan som chodil na našu základnú školu. Určite si aj moji konškoláci spomenú na učiteľa Rudolfa Danka, ktorý výrazne ovplyvnil naše smerovanie. Začal som chodiť na radistický krúžok, ktorý bol vedľa terajšej pošty. Po škole som sa začal učiť v Tesle v Bratislave, kde som v rámci SZM viac a viac prenikal do tajov rádiových vln. Klubovní sme mali v terajšom Komunále, neskôr v areáli cementárne a nakoniec v areáli strelnice na Borňuku. Prišli sme o ňu, keď toto územie Slovenské lesy predali. Keď zanikol Zväzarm, nemal našu činnosť kto dotovať. Krúžok rádioamatérov mi však priviedol aj životnú lásku, tam som sa stretol so svojou budúcou manželkou Lubicou.

Stala sa rádiotechnika aj súčasťou vášho zamestnania?

Ano. V Tesle som sa vyučil za rádiomechanika, vojenčinu som odslúžil v susedstve v Kuchyni ako radista a potom som nastúpil k polícii, tiež ako telekomunikačný technik.

Kedy ste začali svoje individuálne vysielanie?

Svoj vlastný volací znak OK3CFY som dostal 1. apríla 1965. V roku 1969 som ho zmenil na OK3JW a po získaní nezávislosti Slovenska na OM3JW. Na vysvetlenie – OM je prefix, ktorý má osobitý každý štát a môžete ho vidieť na lodiach či lietadlách. Podľa tobo viete, že sú zo Slovenska. Ďalšie písmená vo volacej značke sú vo-

liteľné a vyberá si ich držiteľ značky alebo ich prideliť povolovací úrad.

Keď prechádzame po Hlavnej ulici v Stupave a náhodou zdvihneme zrak, môžeme vidieť na streche jedného z domov vašu rozložitú anténu. Podľa jej rozmerov je jasné, že nechytáte televízne vysielanie...

Vysielam najmä na krátkych vlnách, teda na čo najdlhšiu vzdialenosť. Rádioamatérstvo je celoživotný šport. Spojil som sa s úctyhodným počtom krajin – 340. Zaujímavá bola aj méta vyše 1 100 ostrovov z celého sveta, ale aj 500 ostrovov Chorvátska alebo spojenia s ostrovmi Indonézie. Musíte ovládať fyziku, časové pásma a tiež

Minulý rok bol na rádiovom amatérsku činnosť chudobný. Zapríčinila to neistota a strach z koronavírusu. Je však zrejme, že keď sa situácia čo len trochu vylepší, pribudnú na vašej stene ďalšie diplomy a ocenenia. Prajeme vám veľa zdravia a energiu na vašu činnosť v rádiovom amatérskych disciplínach a v odbornej publikačnej činnosti!

podmienky šírenia krátkych vln. Každý deň vám môže priniesť prekvapenie.

Zdedili vašu záľubu aj vaše deti?

Máme jednu dcéru a dvoch synov. Dcéra pracuje v škôlke, jeden syn je mäsiar a druhý pracuje v diplomatických službách. Práve on sa venuje rádiovom amatérstvu. Keď chce človek niečo dosiahnuť, chce to čas. Treba zbierať informácie. A to, čo je na tom výborné, je, že rádioamatéri si tie informácie vymieňajú. Keď sa s niekým spojím, či už morzeovkou alebo sa porozprávame v anglickom jazyku, čo je najpoužívanejší jazyk v medzinárodnej komunikácii, posielame si poštou navzájom naše QSL kartičky, akúsi vizitku a potvrdenie nášho spojenia.

A tie ukladám práve v tých šuplíkoch u nás v kancelárii. V poslednom období, zrejme z dôvodu uzatvárania letísk a nefungujúcej poštovej prepravy v mnohých krajinách kvôli pandemickej situácii, má vymieňanie QSL klesajúcu tendenciu. Napriek tomu majú tieto papierové kartičky stále svoje čaro. Pri pohľade na ne si obnovíme väčšinou pekné spomienky na konkrétne spojenie, zatiaľ čo elektronické potvrdenia len vylepšujú štatistiku...

Stíhate aj nejaký ďalší koníček?

Keďysi som behal, dnes ma už noby nechce poslúchať, zvládam len každodennú prechádzku s naším psikom Tobym. Rádioamatérstvu venujem všetok svoj voľný čas. Musím sa poďakovať svojej manželke za toleranciu. Teším sa najmä z jedinečných spojení. Z času na čas sa uskutočňujú DX expedície napríklad do krajín, v ktorých nie sú rádioamatéri, alebo na opustené ostrovy. Sú to veľmi vzácne chvíle pre rádioamatérov, ktoré sa opakujú niekedy až po mnohých rokoch.

Ako fungujú rádioamatéri cez internet?

Internet hrá v našej činnosti dôležitú úlohu a v podstate si bez neho nevieme toto naše krás-

ne hobby už ani predstaviť. Dôležitá je rýchla výmena informácií cez tzv. DX clustre, ktoré sú navzájom prepojené cez internet. Na stránke Club Logu sú sústredené denníky takmer všetkých významných expedícií a veľmi užitočná je aj online služba žiadosti o QSL listky, ktorými sa potvrdzujú naše spojenia. Pripojenie na internet nám umožňuje posielat výsledky z pretekov takmer okamžite po ich skončení. A má, samozrejme, množstvo ďalších výhod.

Aké plány majú rádioamatéri v roku 2022?

Keďže koronavírus je stále dominantný pri plánovaní významných expedícií do rôznych častí sveta, nedá sa s určitosťou povedať, aké expe-

diácie sa v roku 2022 uskutočnia. Plánov je veľa, ale aká bude ich realizácia, to ťažko predpovedať. Rádioamatéri na celom svete s nádejou očakávajú začiatok vysielania z KLDK a Turkménska, kde je rádiovom amatérska prevádzka miestnymi úradmi zakázaná. Nádejne vyzerá DX expedícia (to sú veľmi špeciálne a jedinečné spojenia, ktoré sa označujú DX) na ostrov Bouvet. Organizuje ju nórsky rádioamatér Ken LA7GIA a mala by sa uskutočniť koncom roku 2022. Ken disponuje tímom skúsených operátorov, ktorí navcvičujú vyloďovanie, zá-

chranné práce a stavbu tábora. Má takmer kompletne technické vybavenie pre šesť staníc a smelý plán urobiť aspoň 120 000 spojení. Loď, ktorá ich na Bouvet má dopraviť, je takisto pripravená. No loď... je to plachetnica s dvojčlennou posádkou, ktorá má vraj skúsenosti s plavbami do Antarktídy. Bouvet však nie je Antarktída, kde obvyčajne hladina mora pripomína zrkadlo, na rozdiel od plavebných podmienok v okolí ostrova Bouvet, v ktorých neuspeli ani lodoborce s vrtulníkmi. Videl som štvorminútové video z plavby tejto plachetnice, ktorej názov je „MARAMA“. Môžete ju vidieť na stránke <https://www.3y0j.no/>. Od roku 1977, keď sa dokázateľne uskutočnila prvá niekoľkohodinová prevádzka z ostrova (3Y1VC, 3Y5CC), sa naň rádioamatéri dostali do roku 2007 len ako členovia vedeckých tímov. Jediná, čisto rádiovom amatérska expedícia, ktorej sa za pomoci vrtulníka podarilo dostať na ostrov Bouvet, sa uskutočnila na prelome rokov 1989 – 1990 (3Y5X). Všetky ďalšie pokusy (3Y0Z v roku 2018 a 3Y0I v roku 2019) sa skončili neúspešne. Držme Kenovi a jeho tímu palce...

Eva Švoňavová, foto: archív SH, švo

Štefan Horecký

Pracuje cez Dxing a IOTA, spojenia viac ako 350 DXCC krajín (Honor Roll #1 – Mixed, CW, Phone) a viac ako 1 100 ostrovov. Svetový víťaz IOTA maratónu 2012 – 2013, redaktor International DX Press (IDXP) – týždenný bulletin.

Miesto narodenia: Stupava
Rok narodenia: 1943
Znamenie: panna, nie som celkom pokojný
Oblúbené jedlo: mám rád múčne jedlá

Výstava umenia v MKIC

Od 21. januára až do 7. februára ste mohli vo veľkej sále Kultúrneho domu v Stupave vidieť výstavu grafičiek malieb a fotografií od dvoch autorov: Mariána Komáčka a Emila Madera. Rozhodla som sa obom dať zopár otázok. Prvého som vyspovedala Maroša Komáčka.

MESTSKÉ
KULTÚRNE
A INFORMAČNÉ
CENTRUM

Hľadala som ťa po sociálnych sieťach, ale našla som ťa až v ateliéri... nemáš dôveru k sociálnym sieťam?

Nemám na to čas... Vidím ľudí okolo seba, ktorých mobil zahlcuje a odvádza ich od reálnych zážitkov.

Vytvoril si známku k OH v Pekingu. Všimla som si, že je to akoby zrkadlový obraz s hokejistom od Igora Piačka. Robili ste to spolu alebo ste postupovali podľa nejakého zadania?

Moje boli „monoboby“, Igor maloval hokejistu. Toto vydarené spojenie vzniklo až v priebehu procesu tvorby. Tvorba známok sa u mňa začala celkom nenápadne, okolo roku 2013. Prvou témou bola astronómia, teraz však kráľuje téma veteránov. Staré autá, motorky, ale aj vláčiky, to je moja ďalšia láska.

Čo je tvojou hlavnou témou, keď tvoríš voľnú tvorbu?

Keď sa pozriem okolo seba, tak to všetko je voľná tvorba. Z času na čas príde výstava a moje práce si nájdu svojho majiteľa. Mám to šťastie, že nie som otrokom zadania. Moje čisté plátna čakajú na prvotnú myšlienku, nápad a už malujem pozadie, v ktorom sa objaví ženská tvár alebo rám bicykla...

Marián Komáček je dušou Záhorák. Narodil sa 11. decembra 1959 v Gbeloch. V rokoch 1975 – 1979 študoval na Strednej umelecko-priemyselnej škole v Bratislave a v rokoch 1980 – 1986 na Vysoké škole výtvarných umení v Bra-

tlave v oddelení grafiky a knižnej ilustrácie u profesora Albína Brunovského. Žije v Bratislave-Devínskej Novej Vsi a venuje sa grafike, malbe, ilustrácii, známkovej tvorbe i grafickému dizajnu. Je popredným členom niekoľkých profesijných združení, v rokoch 1995 – 1999 bol predsedom Spolku grafičiek, je viceprezidentom klubu Art Diagonal vo Viedni a predsedom Združenia grafičiek Slovenska.

Marián Komáček je organizátorom mnohých umeleckých aktivít a zakladateľom Medzinárodného grafického sympózia. Svoju maliarsku i grafickú tvorbu predstavil na početných individuálnych i kolektívnych výstavách na Slovensku i v zahraničí. Zúčastnil sa na mnohých domácich i zahraničných sympóziách a workshopoch a za svoju grafickú tvorbu získal početné ocenenia.

Chcete sa o jeho tvorbe dozvedieť viac? Výstava v MKIC sa síce skončila, ale vedľa v kaviarničke Kultúrka môžete nahliadnuť do jeho bohato

ilustrovanej monografie, prípadne si knihu aj zakúpiť.

Emil Mader má prívlastok austrálsky Slováčok. Je to preto, že ostatných 42 rokov žije a tvorí prevažne v Austrálii. Precestoval viac ako 70 krajín a ústredným motívom jeho fotografií je príroda, ľudia a zvieratá. Fotografie majú jedinečné svetlo a farby. Jeho osobitý vklad je práve ten moment, ktorý zachytí a ktorý by sme mohli nazvať okamihom krásy. Sám o sebe hovorí, že fotografuje všetko, čo je pekné. Zábery o utrpení a násilnostiach prenecháva iným. V Stupave, kde býva, vždy keď je na Slovensku, sme si dali dobré pivo U Holuba a prebrali sme, ako ide život...

Aké to bolo, prejsť sa v sobotu ráno po Stupavskom trhu? Stretal si známeho tváre?

Na Slovensko chodím skoro každý rok. Nič som nepretrhol... Zdravil som sa so starými kamarátmi, ale aj trhovcami.

Teraz si tu však dlhšie nebol...

Áno. Austrália má veľmi prísnu politiku a zákony. 600 dní som čakal na povole-

nie vycestovať. Korona nám všetkým zamiešala s plány.

Na výstave je do 80 fotografií. Čo je ich hlavnou témou?

Tváre, flóra, fauna a veľmi špeciálne zábery zo sveta. Véd nie je lepšej univerzity, keď chceš spoznať krajinu, ako ju precestovať.

Emil Mader sa narodil 14. januára 1942. Vyštudoval elektrotechnickú priemyslovku a VŠ ekonomickú. V roku 1980 sa rozhodol Slovensko opustiť a za-

čalo sa jeho životné dobrodružstvo. Keďže jeho mladší brat bol už v tom čase v Austrálii, jeho cesta viedla práve tam. Našiel tam prácu, zázemie, ale korene nestratil. Možno práve preto sa teraz pri svojom životnom jubileu rozhodol, že domov je len jeden, a plánuje cestu späť na Slovensko.

Ak vás jeho fotografie zaujali, tak mu napíšte na mojomader@gmail.com a niektorú si môžete zadovážiť. Mne už v pracovni visí západ slnka v Keni.

Eva Švoňavová, foto: Peter Kubička, švo

Valentín

„Najväčším šťastím v živote človeka je vedomie, že nás niekto miluje preto, akí sme, alebo skôr aj napriek tomu, akí sme.“ 14. február je deň, keď oslavujeme Valentína. Tento deň je sviatkom všetkých zamilovaných, keď si vyznávajú lásku viac ako inokedy. Obdarujeme sa kvetmi, sladkosťami či inými drobnosťami a stretávame sa na romantických miestach.

Mestské kultúrne a informačné centrum v Stupave na sviatok svätého Valentína pripravilo pre všetkých Stupavčanov netradičnú romantickú súťaž o „Valentínsku noc“ s raňajkami pre dve osoby v hoteli Eminent v Stupave, romantickú večeru pre dve osoby v príjemnej reštaurácii Csarda alebo očarujúci večer v reštaurácii Mario e Nicole s večerou pre dve osoby. Úlohou bolo zaslať najkrajšie vyznanie lásky na e-mail MKIC. Prišli vyznania lásky k partnerovi, ale aj k členom rodiny. Víťali sme emócie, ktoré robia svet okolo nás krajším. Z prijatých vyznaní, ktorých bolo neúrekom, sme vyžrebovali týchto troch šťastlivcov Miroslava T., Ingrid V., Radoslav K., ktorí získali víťazný voucher.

Mária Šimončíčová

Škola tanca s Miguelom Méndezom

Mestské kultúrne a informačné centrum v Stupave od marca tohto roka vytvára v priestoroch Kultúrneho domu v Stupave nové možnosti pre rozvoj talentu. Chcete plnohodnotne tráviť voľný čas a podporiť svoje zdravie?

Od marca otvárame „Školu tanca“. Hodiny budú prebiehať pod kvalifikovaným dohľadom tanečných pedagógov a choreografov. Určená je pre mladých, aj tých skôr narodených, začiatníkov i pokročilých. Tancujúci obyvatelia Stupavy sa každý mesiac budú môcť učiť nový druh tanca. Prvého marca začíname LATINOM.

V tomto prípade lektorom nebude nikto iný ako Miguel Méndez, rodák z Nikaraguy, ktorý prišiel na Slovensko v roku 1985. Miguel Méndez sa zameriava na propagáciu a rozširovanie kultúry krajín Latinskej Ameriky na Slovensku i v celej Európe formou organizovania rôznych kultúrno-spoločenských podujatí v latinskoamerickom duchu. Jeho prvá tanečná skupina sa skladala zo študentov z Latinskej Ameriky a bola známa pod názvom Sabor Latino (Latinská

americká chuť). Neskôr založil slovenskú tanečnú skupinu Latino Flash. Kurzy temperamentných latinskoamerických tancov sú v Miguelovom podaní zaujímavé kombináciou tanca a kurzu španielskeho jazyka, čo znamená, že na hodine tanca sa bude tanečník učiť nielen tancovať, ale aj rozprávať po španielsky.

Kurzu v štýle latino sa môžu zúčastniť nielen jednotlivci, ale aj páry, ktorí by si so sebou mali priniesť dobrú náladu, tričko, legíny, hrubé ponožky alebo obyčajné tenisky, vodu na pitie a uterák.

Tešíme sa na vás vo veľkej sále Kultúrneho domu v Stupave. **Pre viac informácií o pripravovaných kurzoch**

volajte 0905 536 205 alebo píšete na e-mail info@mkic.sk.

Spája nás radosť z tanca, pohybu a zdravého životného štýlu. U nás sa zabavíte a zároveň urobíte veľa pre svoje zdravie.

Mária Šimončíčová, foto: archív MM

Z každého rožku trošku

Výstava s príznačným názvom „Z každého rožku trošku“ prináša malý exkurz do útrobovýtvarného odboru ZUŠ v Stupave.

Aj keď s ľútosťou musíme konštatovať, že vzhľadom na nemožnosť prezentácie výsledkov výtvarných počinov študentov, zostáva stále mnoho prenádherných diel v šuplíku. Tu čakajú na svoju príležitosť, na svoju veľkú chvíľu. Tešíme sa, že práve v týchto dňoch môžeme v Mestskej knižnici Ruda Mórica v Stupave odtajniť náš šuplíkový poklad. Samozrejme, že aj naďalej zostáva schovaných množstvo prác, ktoré majú svoju obrovskú silu a potenciál k vám prehovoriť, avšak tie musia vzhľadom na obmedzené možnosti, inak skvelej stupavskej knižnice, na svoju chvíľu ešte počkať.

Výber bol nesmierne ťažký, vybrali sme z novších prác, ale i z tých dávno zapadaných prachom. Z našej ochutnávky môžeme spomenúť kolekciu známok na tému slovenská osobnosť, realizovanú technikou kresby, sériu zimných pohľadníc s názvom Vianočný zimný klobúk pre Albína Brunovského, ktorú sme vzhľadom

na prekvapenie vo forme distančného vyučovania nestihli vytlačiť. Klobúky sú vytvorené technikou perokresby, doplnenej akvarelom.

Obohatením tejto výstavy sú nesporne práce s tematikou architektúry, ktoré sú vzhľadom na vek študentov veľmi vyzreté, inovatívne a citlivo vypracované.

Na odľahčenie a vyčarenie úsmevu sme zaradili i rozprávkového Luskáčka s príbehom v akejsi skrinke-okienku, ale i rozprávkový príbeh o Dunajskom kráľovi v podobe vianočnej pohľadnice. Celkový kolorit vystavených diel ešte dotvárajú geometricko-dekoratívne motívy a, samozrejme, nemôžu chýbať obľúbené hry s písmenkami.

Za seba by som s veľkým obdivom a láskou chcela poďakovať všetkým deťom za nádherný čas, ktorý spolu môžeme prežiť a stále prežívame.

My, všetci zúčastnení, vám z celého, celučičkeho srdca prajeme príjemné, inšpiratívne a dušu hladkajúce poznanie. V knižnici budú práce vystavené do konca marca.

Martina Kolembusová
Foto: autorka

Knižnica Ruda Morica

Patrite medzi knihomolov? Priťahujú vás nové tituly knižiek a chodíte si niečo vybrať do knižnice? V Stupavskej knižnici je 927 registrovaných čitateľov. V minulom roku, napriek tomu, že pandémia na dlhý čas knižnicu zatvorila, prišlo 8 110 návštevníkov a spolu si vypožičali 39 663 kníh. Periodiká sa vyšplhali na 808.

V štatistike môžeme pokračovať v počte výpožičiek podľa tematického zamerania: beletria dospelí: 24 660, náučná literatúra dospelí: 3 611, detská beletria: 9 596 a náučná literatúra pre deti: 988.

Najžiadanejšie tituly za rok 2021 z oddelenia BELETRIA:

1. Dominik Dán – V tieni
2. Dominik Dán – Klbko zmijí
3. Robert Bryndza – Temné piesky / Dominik Dán – Nevieš dňa, nevieš hodiny

Najžiadanejšie tituly za rok 2021 z oddelenia NÁUČNÁ LITERATÚRA PRE DOSPELÝCH:

1. Dopjerová-Danthine – Francúzsko krížom-krážom
2. Oliver Sacks – Halucinácie
3. Epidémie v dejinách

Najžiadanejšie tituly za rok 2021 z oddelenia BELETRIA PRE DETI:

1. Jeff Kinney – Denník odvážneho bojka
2. Jill Huckleysby – Našiel sa zajačík, Zvierací záchranári, Francesca Simon – Grázlik Gabo a rýchle prachy

Najžiadanejšie tituly za rok 2021 z oddelenia NÁUČNÁ LITERATÚRA PRE DETI:

1. Stephanie Milton – Minecraft: chyťte Creepera a ďalších mobov

MESTSKÉ KULTÚRNE A INFORMAČNÉ CENTRUM

2. Robert G. Freesson. – Príbehy svetových vlajok: ilustrovaný sprievodca vlajkami celého sveta / Kristin Roskifte
3. Adam Berka – Štefánik – muž činu / Ed Jefferson – Minecraft – Stavíme! / Piotr Socha – Včely

V roku 2021 Mestská knižnica Ruda Morica zapísala 1 086 kníh, z toho bolo nakúpených 719 kníh a darovaných 367 kníh.

Periodiká bolo zapísaných spolu 219, z toho 206 nákup a 13 darom.

V roku 2021 bola na nákup kníh vyčerpaná dotácia z Fondu na podporu umenia z roku 2020 vo výške 4 000 € a dotácia z Fondu na podporu umenia z roku 2021 vo výške 1 500 €.

Michaela Víchová

SCANDI 2022

Napriek všetkým obmedzeniam priniesla Kaviareň KULTÚRKA na konci januára do Stupavy ôsmy ročník prehliadky súčasného severského filmu SCANDI.

Počas dvoch víkendov od 28. 1. – 30. 1. a 4. 2. – 6. 2. 2022 premietala v sále KinoX s mediálnou podporou MKIC Stupava. Pestrú paletu filmov pre náš festival vybrala marketingová riaditeľka filmového festivalu SCANDI pani Zuzana Hromcová, obohatenú o filmy pre deti zo severskej produkcie.

Uvedené filmy:

Margrete – Kráľovná severu – žena ako silná líderka národov vo filme, **Divoch – kríza mužskej maskulinity**, **Tigre** – život vychádzajúcej futbalovej hviezdy, **Projekt Z alebo ako**

sa točí zombie film – komediálny horor, **Ocelové dámy** – road-movie, v ktorej vek už nie je ani číslo, **Tove** – skutočný príbeh maliarky Tove Jansson v romantickej dráme (autorka rozprávkového sveta *Mumínovcov*).

Dúfame, že výber filmov naprieč všetkými žánrami uspokojil odvážnych divákov, ktorí prišli po dlhej dobe do kina.

Ďakujeme a vážime si každého návštevníka, ktorý svojou návštevou podporil premietanie v KinoX!

rr

KULTÚRKA

K A V I A R E Ň

KAVIAREŇ – KNIHY – KINO

U nás nájdete nielen dobrú kávu, ale aj knižky, ktoré potešia.

PONÚKAME knižný tovar, CD, DVD rôznych žánrov, doplníme novinky aj zabezpečíme zákaznicke objednávky

V záhrade v predjarí

„Jedna marcová brázda je lepšia než desať aprílových.“

Jar je azda najzaujímavejším obdobím, ktoré nás dennodenne prekvapuje farebnými kombináciami. Vďaka cibulnatej rastline do farebnej mozaiky je modrica. Krásne vyzerá sama v bohatom množstve alebo pri žltom krokuse.

Ovocná záhrada

→ výsadba teplomilných druhov – broskyňa, marhuľa, mandľa, orech, vinič, pri výsadbe je dôležité: dodržať hĺbku výsadby, tak ako boli vysadené v ovocnej škôlke, koreňový kríček má byť 5 – 8 cm nad úrovňou pôdy, pri tvare štíhle vreteno pri jabloniach na podpníku M 9 sadíme tak, aby miesto očkovania bolo 15 – 18 cm nad zemou

→ vykopané dostatočne veľkú a hlbokú jamu – pre nízke tvary 40 x 40 x 40 cm (na vegetatívnych podpníkoch), pre vysoké tvary 70 x 70 x 80 cm (na generatívnych podpníkoch)
→ správne rozmiestniť korene vo vykopanej jame
→ dokončenie zimného, resp. jarného rezu ovocných drevín

→ dokončenie rezu viniča, oprava vedenia, napínanie drôtov
→ vyčistiť maliny, odstrániť odrodené, 2-ročné, namrznuté, suché, poškodené výhonky
→ prihnojiť jahody, vinohrad, ovocné stromy

→ ošetriť poškodené stromy a kry (pukliny od mrazov, ohryzenie zverou)
→ odhrnúť nakopcovanú pôdu, kypriť povrch pôdy – odstránenie starých, chorých stromov a krov
→ chemická ochrana proti hubovým chorobám
→ kontrola a vetranie v skladoch ovocia
→ preštiepovanie, štiepenie ovocných stromov v poradí – najprv kôstkoviny potom jadroviny

Okrasná záhrada

→ ošetrovanie záhonov a trávnikov
→ odstránenie čečiny zo záhonov trvaliek

→ vyčistenie záhonov trvaliek, cibulovín – príprava záhonov, okenných debničiek na výsevy a výsadbu kvetín
→ vyhrabanie trávnikov, v marci pokosenie trávnikov, prihnojenie
→ ošetrovanie skalky – odstrániť čečinu, lístie, odstrániť choré, poškodené, vyhybnuté rastliny, pritlačiť mrazom uvoľnené rastliny, príliš rozrastené rastliny zredukovať, upevniť kamene v skalke
→ odhrnutie nakopcovaných ruží – nakopcovanú pôdu odhrnúť opatrne, aby sa nepoškodili púčiky, prípadne mladé výhonky, miesto očkovania má ostať prikryté pôdou, na kríčkoch ponechať 2 – 3 výhonky, bujnejšie kríčky na 5 – 8 púčikov, pri popínavých ružiach nechať dlhé výhonky, zrezať len bočné, vždy skracujeme púčik smerujúci von z korunky
→ presvetliť okrasné kríky a stromy
→ vyčistiť škáry medzi dlaždicami
→ dôkladne zavlažiť vždyzelené listnáče a ihličnany
→ kypriť pôdu, odstrániť burinu zo záhonov a zo skalky
→ presadiť izbové rastliny

Zeleninová záhrada

→ príprava zeleninových priesad – predpestovanie priesady trvá približne 4 – 6 týždňov, vysievame teplomilnú plodovú zeleninu, najvhodnejší je klimatizovaný skleník, parenisko, fóliovník, v byte je možné využiť i miesto nad radiátorom, vysievame do debničiek, misiek

→ postup pri výseve a výsadbe – pripraviť si debničky, plytké misky na výsev a substrát

na výsevy, povrch urovnať a mierne spevniť, vysievať riedko, rovnomerne na povrch substrátu, zasypať, jemne zavlažiť, možno prikryť fóliou, udržiava teplo, vlhkosť, po vzídení semien fóliu odstrániť, aby mali rastlinky dostatok svetla, platí zásada, čím slabšie svetlo, tým nižšia teplota a naopak
→ prírýchľovanie vňate petržlenu, zeleru, pažitky, cibulky, žeruchy – výsevy redkovky, hrachu, petržlenu, mrkvy, pastrnaku, špenátu na záhony
→ výsadba cibulky, jarného cesnaku
→ prihnojenie, kyprenie, závlaha – podľa potreby

Hana Szabóová, Vlado Havránek, predseda ZO SZZ 6-19, foto: Švod

Päť vecí, ktoré môžeme urobiť pre zdravší a zelenší rok 2022

Psychológovia sa zhodujú v tom, že novoročné predsavzatia nefungujú, a preto si nerobme na rok 2022 žiadne tlaky na výkon a neplánujme nespiteľné záväzky. Môžeme sa pokúsiť o to, čo funguje – malými a nenásilnými zmenami v našom živote sa posunúť smerom k zelenšiemu zajtrajškom, čo bude mať benefity aj pre naše zdravie.

1. Chodievajme pešo

Môžeme začať úplne jednoducho – chôdzou. Len pár tisíc krokov denne pomôže nám aj klíme. Osobná doprava sa podieľa veľkým dielom na vypúšťaných emisiách. Naše auto vypustí ročne viac ako 1 tonu CO₂, čo zodpovedá približne 10 000 kilometrom jazdy. Keď sa pokúsime časť

cesty autom absolvovať peši, urobí to výrazný rozdiel v množstve vypustených emisií aj na našej hmotnosti. Povedných zdravotných 10 000 krokov denne môžeme zahrnúť do cesty do práce, do školy s deťmi alebo na ľahšie nákupy do mesta. Priemerná dĺžka kroku dospelého človeka je od 70 do 80 cm. Keď pracujeme s dĺžkou kroku 70 cm, čo zhruba zodpovedá 170 cm vysokému človeku, ušetríme na ceste autom 7 kilometrov denne, ročne je to okolo 2 555 km, čo je až štvrtina ročných emisií auta. Aj keď sa to zdá ako maličkosť, aj malými krokmi prispejeme k zdravšej planéte a za námahu sa nám odmení aj zdravšie a štíhlejšie telo.

2. Nakupujeme menej zbytočnosti

Všetci veľmi dobre poznáme ten štekľivý pocit z toho, keď v obchode natrafíme na niečo, čo sa nám páči. Tá teplá deka vo farbe nášho závesu vyzerá neodolateľne alebo to tričko by sa perfektne hodilo k tým novým nohavičiam? Ešte pred tým, kým podľahneme nákupnému vábeniu, položíme si tieto 3 otázky: Naozaj to potrebujem? Nemám už podobné doma? Budem to potrebovať aj o mesiac? Zvážeme svoj nákup a vždy vyhodnotíme, či naozaj potrebujeme ďalšie tričko alebo nový mobil. Dobrovoľná skromnosť ako odpoveď na lákanie konzumu môže byť inšpiráciou pre ľudí, ktorým záleží na tom, čo tu po nás ostane.

3. Recyklujeme

Máme za sebou obdobie, keď sme vytvorili tony odpadu z vecí, ktoré sme použili iba jediný raz. Slovensko patrí v rámci Európy medzi krajiny s najnižšou mierou recyklácie a aj keď pomaly smerujeme k lepšiemu nakladaniu s odpadmi, čaká nás ešte veľa práce. Okrem separovania plastov, papiera či skla vieme domáci odpad výrazne zredukovať aj tým, že začneme kompostovať bioodpad. Bioodpad, ktorý tvorí prevažne odpad z kuchyne, predstavuje skoro polovicu celkového odpadu domácností. Kompostovaním ho zhodnotíme a vrátime naspäť do pôdy. Separovanie odpadu je prvým krokom, ako odľahčiť planétu, ale ideálne by bolo, aby vznikalo odpadu čo najmenej. Druhým krokom by mal byť nákup v bezobalových obchodoch alebo nákup takých výrobkov, ktorých obaly nezaťažujú životné prostredie.

4. Jedzme informovane

Zdravá strava prospieva nielen našim žalúdkom, ale aj klíme. Viac zeleniny, ovocia a strukovín znamená menej kilogramov na váhe aj skleníkových plynov v atmosfére. Skleníkové plyny z veľkochovov hospodárskych zvierat pochádzajú nielen zo samotného veľkochovu, ale aj z ich dopravy na puľty obchodov. Podporíme lokálnych pestovateľov a zistíme si, kto v okolí pestuje zeleninu a ovocie alebo chová zvieratá udržateľným spôsobom. U nás na Záhorí je ich viac ako

dost. Výraznou pomocou pre klímu aj naše zdravie je aspoň jeden bezmäsitý deň týždenne. Zdravá strava spolu s 10 000 krokmi denne nás odmení výbornou kondičkou aj zdravšou planétou.

5. Starajme sa o prírodu

Príroda je neoddeliteľnou súčasťou našich životov. V období protipandemických opatrení je pobyt vonku vyslobodením z pobytu medzi štyrmi stenami. Pri prechádzkach prírodou však nezabúdajme aj na starostlivosť – neváhajte zodvihnúť zo zeme odpad, ktorý tam nepatrí. Čas strávený v prírode a pohľad na zeleň pôsobia na človeka upokojujúco. Je to naše prirodzené prostredie – obklopení prírodou sme žili milióny rokov nášho vývoja. Okrem pobytu v prírode sa môžeme obklopiť aj vlastnou zelenou, či už doma v obývačke, na balkóne, alebo vo vlastnej záhrade. Odmenou nám bude príjemný priestor na život a zdravá mikroklima. Postarajme sa aj o voľne žijúce vtáčtvo a naplníme im krmidlá alebo prichýľme uzímané mača. Lásťavé činy a starostlivosť o seba a druhých nám prinesú dobrý pocit a možnosť posunúť sa k lepšiemu ja a krajším zajtrajškom.

Autorka: Marianna Piršelová, B@futuregardensku

Aké bolo počasie v roku 2021?

V tomto roku by som všetkým čitateľom Stupavských novín poprial hlavne pevné zdravie a len to najlepšie počasie podľa ich predstáv. Ako sa stalo zvykom, vždy hneď v prvom vydaní v novom roku sa pokúsim v skratke zhodnotiť ten predchádzajúci rok.

Po niekoľkých nadpriemerne teplejších rokoch sme sa konečne dočkali teplotne takmer normálneho roka. Priemerná ročná teplota za rok 2021 mala v Stupave hodnotu $+10,8^{\circ}\text{C}$. V roku 2020 bola priemerná ročná teplota $+11,4^{\circ}\text{C}$ a rok predtým až takmer $+12^{\circ}\text{C}$. Najnižšia minimálna denná teplota bola v Stupave 12. februára 2021, a to $-11,4^{\circ}\text{C}$ a najvyššia denná teplota bola dosiahnutá 8. júla 2021 $+36,3^{\circ}\text{C}$.

Zrážky

Takmer počas celého roka 2021 sme v Stupave boli so zrážkami v deficite. Len v 3 mesiacoch (v máji, auguste a v decembri) bol prebytok zrážok. Za celý rok spadlo v Stupave 522,8 mm, a tak k dlhodobému normálu (za roky 1987 – 2020) chýbalo cez 120 mm zrážok. Najsuchším mesiacom v roku bol už spomínaný mesiac jún (spadlo len 6,8 mm), naopak, ako najdaždivejší mesiac bol zaznamenaný august (105 mm). Najdaždivejším dňom v roku 2021 bol 16. august, keď za 24 hodín spadlo až 29,4 mm zrážok.

Zhodnotenie jednotlivých ročných období v Stupave za rok 2021:

Zima 2020/2021 mala priemernú teplotu (december – február) $+2,1^{\circ}\text{C}$, čo je cca o 1°C viac, ako je dlhodobý normál (1987 – 2019). S najväčšou kladnou odchýlkou skončil mesiac december (2°C), ktorý bol teplejší, ale s kladnou odchýlkou skončil aj mesiac január ($1,1^{\circ}\text{C}$). S najmenšou kladnou odchýlkou skončil mesiac február (o cca $0,1^{\circ}\text{C}$). Najteplejší deň počas zimy 2020/2021 sme prežili dňa 25. 2. 2021 s maximom $+18,4^{\circ}\text{C}$ a najnižšia teplota v Stupave poklesla na $-11,4^{\circ}\text{C}$, a to dňa 12. 2. 2021. Zrážkovo skončili jednotlivé mesiace takto: v decembri 2020 spadlo nadpriemerné množstvo zrážok, a to až 71 mm, aj január 2021 bol na zrážky bohatší (42,5 mm) a až mesiac február 2021 skončil suchší, ako je dlhodobý normál, keď spadlo len 18,5 mm zrážok. Súhrnne teda môžeme povedať, že zima 2020/2021 bola na zrážky bohatšia, ako je dlhodobý normál. Najvyššia snehová pokrývka za celú zimu mala výšku len 3 cm a bola v dňoch 10. až 12. februára. S udržaním súvislej snehovej pokrývky v zime 2020/2021 bol problém už druhý rok po sebe.

Jar v Stupave bola najchladnejšia za posledných 33 rokov. Až tri po sebe idúce mesiace boli v našej oblasti po teplotnej stránke podpriemerné. Marec bol oproti dlhodobému normálu (1987 – 2020) chladnejší o cca $0,7^{\circ}\text{C}$, mesiac apríl o $2,5^{\circ}\text{C}$ a máj o viac ako 2°C . Veľmi nízke teploty sa prejavili aj na vegetácii, príroda rozkvitla zhruba s trojtýždenným oneskorením. Čo sa zrážok týka, tie boli na začiatku jari podpriemerné, no májové týždne priniesli zrážok viac

než dosť, avšak deficit zrážok pretrval až do konca meteorologickej jari.

Napriek chladnému záveru skončilo leto 2021 ako nadpriemerne teplé. Priemerná teplota za mesiace jún, júl a august 2021

mala v Stupave hodnotu $+21,3^{\circ}\text{C}$. Za zmienku stojí hlavne mesiac jún. Prvý letný mesiac bol v Stupave po teplotnej stránke rekordne teplý. Priemerná júnová teplota bola $22,0^{\circ}\text{C}$, a tak tohtoročný jún skončil o viac ako 3°C teplejší, ako je dlhodobý normál. Zároveň bol v našej oblasti jún aj rekordne slnečný. Zrážok sme počas júna zaznamenali rekordne málo. Len pred dvoma rokmi sme prepisovali najsuchší jún (9,3 mm) od začiatku merania. Tohtoročný jún bol nakoniec ešte suchší, za celý mesiac

spadlo len 6,8 mm. Z letných mesiacov bol nakoniec najdaždivejším mesiacom august. Za celý mesiac spadlo 105 mm zrážok a od roku 2013 bol tak najdaždivejší august (109,9 mm) od začiatku meraní.

Po daždivejšom závere augusta prišlo suchšie obdobie, ktoré sa naštartovalo práve s príchodom jesene. Z jesenných mesiacov práve september skončil s najväčšou kladnou odchýlkou od normálu (cez $+1^{\circ}\text{C}$).

Ďalšie dva mesiace skončili v Stupave ako teplotne úplne normálne, čo sa často veru nestáva, že dva idúce mesiace po sebe sú po teplotnej stránke úplne normálne. Október bol nielen v Stupave, ale aj na mnohých miestach Slovenska najslnečnejší. Práve počas októbra spadlo aj najmenej zrážok, a to len 9,8 mm.

Aktuálne meteo dáta zo Stupavy, ako aj vždy čerstvé predpovede počasia pre Stupavu a okolie nájdete na www.pocasiepodlupou.sk

Peter Štefančin, foto: švo, Helenka Drahošová

Profesionálny
predaj a prenájom
nehnuteľností

www.AESgroup.sk

Zbierka pre rodiny v núdzi

V sobotu 29. januára prebehla ďalšia, už tradičná zbierka Stupavského srdca. Vďaka skvelým darcom sa nám podarilo vo výstavnej sále MKIC vyzbierať zimné oblečenie, obuv, domáci textil či rôzne hračky.

Detské veci, ktoré zostali, putovali do komunitného centra Lomnička pre rodiny s deťmi v núdzi. Ďakujeme všetkým, ktorí sa do zbierky zapojili, a našej kolegyni Soni Tomekovej za jej pravidelnú organizáciu.

rr

Valentín v Tekle

Každoročne vyvoláva sviatok sv. Valentína rôzne emócie. Niektorí ho oslavujú, niektorí nie... Niektorí si povie, že to nie je „náš“ sviatok a len sme ho okukali... Každopádne, v našej chránenej dielni Tekla zo Stupavy sme presvedčení, že nech to máte s Valentínom akokoľvek, vždy poteší, keď svojho milovaného alebo milovanú obdarujete aj v iný deň v roku nejakou peknou vecičkou, ktorú v našej dielničke vyrábame pre vás celoročne a vždy s láskou.

Všetko si môžete v pokoji vybrať v obchode na chránenadielniatekla.sk. V rámci Stupavy si môžete dohodnúť osobný odber alebo vám výrobky doručíme. Ak by ste nás chceli podporiť aj inak ako kúpou našich výrobkov – je teraz ten pravý čas na venovanie 2 % z vašich daní. Tlačivá nájdete na našom webe. Ak by ste si nevedeli dať rady, pokojne sa s nami spojte, pomôžeme vám. Nenechajte prepadnúť 2 % štátu, podporte radšej dobrú vec. Budeme vám veľmi vďační.

Petra Balogová, foto: autorka

Oplatí sa čakať na zázrak?

Určite áno... Tým nechcem povedať, že sa človek nemá sám pričiniť o to, na čom mu záleží. Skôr je to tak, že viera v zázraky, v nečakaný obrat vecí k lepšiemu sa z našej duše nesmie s odchodom detstva vytrátiť.

Presne toto je aj pointa projektu Vianočný zázrak. Nevie, ako je to zvykom v iných zariadeniach, ale ja som dujom želania našich obyvateľov veľmi nenápadne, pre istotu, aby sme sa vyhli sklamaniam, keby želanie zostalo nesplnené. Našťastie „našich ľudí“ aj s kolegynami dobre poznáme, tak vieme odhadnúť, kto čo potrebuje a urobí mu to radosť. Už dva roky, čo sa zapájame do tejto ušľachtilej iniciatívy, som doslova šokovaná z dobroty a zo štedrosti darcov, pri ktorých poznáme väčšinou

Bratislavský samosprávny kraj

len krstné meno. Najradšej by som každému z nich podakovala osobne, podala ruku, popriala všetko dobré, ale to nie je možné ani v „normálnych“ časoch a v týchto covidových už vôbec nie.

Tento rok sme v našom kaštieli prekvapili a potešili vyše 80 ľudí. Nie všetci boli seniori, ktorým je projekt primárne určený, ale organizátori nám umožnili prístup k výberu obdarovaných individuálne, podľa naliehavosti potreby a podľa posolstva zázraku, ktorý sme sa takto snažili dotýčnemu sprostredkovať.

Od obrovského plyšového Mikuláša až po predplatné Katolíckych novín... každý sa tešil. A my, zamestnanci, sme mali pri rozdávaní tiež nesmiernu radosť – z toho, že je na svete toľko dobrých ľudí, ktorí sú schopní nezištne potešiť druhého a podeliť sa nielen o materiálne zdroje, ale aj o kúsok svojho srdca. Ak nás odniekiaľ pozoruje sila, ktorá má v kompetencii konanie zázrakov, dúfam, že sa im odmení.

Daniela Milatová

P. S. Na dôvažok, okrem adresných darčiekov, sme od pani Pimovej zo Stupavy dostali kôpu kyslej kapusty, z ktorej sme na nádvorí navarili výbornú kapustnicu pre našich obyvateľov.

Darčeky previazané mašľou

Kolko dobra dokážete vidieť vo svete, ktorý vás obklopuje? Prečo musíme čakať na vianočný čas, aby sme si pripomenuli, že okolo nás je toľko úžasných, dobrých ľudí?

Nečcem spomínať len šálky, keksíky, čaje a rukavice z balíčkov projektu „Kolko lásky sa zmestí do škatule od topánok?“. Balíčky boli, samozrejme, super, znovu sa ušli úplne každému obyvateľovi. Niektorí to vnímali viac, iní menej, niektorí využili všetko, čo dostal, inému zvýšilo na rozdanie – napríklad preto, že nevidí na čítanie alebo nechodí von. Ale my, zamestnanci, sme tiež dostali lásku v škatuli, takej neviditeľnej... neviete si ani predstaviť,

ako nás to nabíja pozitívnou energiou – tešiť, rozdávať, hovoriť o tom – „no ukážte, Helenka, čo ste dostali“, „nie, Ludko, to si môže-

te nechať, to je celé pre vás“, „no pozrite sa, Mária, aký krásny anjelič“, „tak tento šál vyzerá mäkučký, Tereška“... Myslím si, že keby ste mi dali zlatý hrniec plný diamantov, nemala by som z neho tak teplo pri srdci, ako som mala z týchto škatuliek. Každý darca by si zaslúžil osobné poďakovanie, ale to nie je v našich možnostiach. Hlavne deti, ktoré písali kostrbatými písmenkami prianiu, prikľadali obrázky, delili sa o hračky – napríklad jeden štvorročný chlapec poslal svoje autičko – dúfam, že každé z nich má anjelička strážnička, ktorý ho bude ochraňovať a správdzať celým životom. Veľmi vám všetkým ďakujeme, vo vašich srdciach sídli to pravé posolstvo Vianoc, máte ho tam po celý rok.

Daniela Milatová

Aktivity seniorov

Výbor ZO Jednoty dôchodcov Slovenska a vedenie Klubu Pohoda začal svoju tohtoročnú činnosť v nadväznosti na prijaté opatrenia vlády SR v súvislosti s pandemiou. Naše aktivity sme tak museli obmedziť na minimálnu úroveň.

Napriek tomu sa po dohode s Klubom Pohoda konajú malé posedenia (max. 10 osôb) v klube a prebieha cvičenie členiek ako v minulom roku. Organizujú sa vychádzky do prírody, či už individuálne, alebo v malých skupinkách.

Výročná členská schôdza

Výbor ZO sa v priebehu januára stretol, aby v rámci možností a súčasných podmienok spracoval zameranie svojej činnosti na najbližšie obdobie jarných mesiacov. Keďže sa mu končí 4-ročné funkčné obdobie, pripravuje výročnú členskú schôdzu, ktorá je naplánovaná na posledný aprílový týždeň. Táto úloha si vyžaduje, aby výbor zhodnotil svoju činnosť za uplynulé obdobie a stanovil úlohy na nové 4-ročné obdobie, aj keď sa ešte presne nevie, ako sa bude vyvíjať situácia v súvislosti s pandemiou. Počítame aj s tým, že členovia ZO si pripravujú svoje vlastné hodnotenia, ako táto činnosť prebiehala, resp. predložia námety pre budúce obdobie.

Rekondičné pobyty

V priebehu roka 2022 počítame, že budú aj naďalej prebiehať rekondičné pobyty so štátnou dotáciou, a to v kúpeľoch Lúčky, Bardejov, Trenčianske Teplice, Turčianske Teplice, Nový Smokovec, Sliach, Dudince, Nimnica, Vyšné Ružbachy, Číž, Piešťany, Smrdáky, Štós a Sanatórium Kotlina Vysoké Tatry. Treba počítať s tým, že ceny oproti roku 2021 porastú o 30 – 40 eur na poukaz, či už v sezóne, alebo mimo nej. V prípade, ak naši členovia budú uvažovať o ich využití, boli by sme radi, keby sa výboru ozvali.

Plány

Pokiaľ budú priaznivé podmienky a pandémia bude na ústupe, mienime spolu s Klubom Pohoda obnoviť posedenia v klube, prednášky, besedy, návštevu kúpaliska, posedenie pri hudbe a pod. Pokračovať mienime aj vo vychádzkach do prírody a okolia Stupavy, či už individuálne, alebo v skupinkách. Taktiež počítame s okresnými akciami, ako

sú športové hry, varenie gulášu či hudobné posedenia za vhodných podmienok.

Počítame aj so zapojením sa do celospoločenských akcií v rámci Stupavy za účasti vedenia mesta a spoločenských organizácií. Najbližšie sa stretne začiatkom apríla pri príležitosti výročia oslobodenia Stupavy.

Podakovanie

Chcel by som sa poďakovať všetkým našim členom za aktivitu v roku 2021, aj keď podmienky boli sťažené a členovia nemohli byť preto vždy spokojní. Táto situácia však naďalej pretrvávala. Napriek tomu sa budeme spolu s Klubom Pohoda snažiť uspokojovať členskú základňu pripravovanými akciami a dosahovať spokojnosť členov.

Za výbor ZO JDS a vedenie Klubu Pohoda vám v roku 2022 prajem veľa zdravia a spokojnosti v osobnom i rodinnom živote.

Milan Brezovský, predseda ZO JDS.

Vrchná hora nad Stupavou

Keď vystúpate celkom hore, otvorí sa vám úžasný výhľad do širokého okolia. Pri dobrých podmienkach uvidíte Devínsku Kobylu, hrad Pajštún až vrcholčeky Álp. Oblý kopec Vrchná hora má nadmorskú výšku 280 m n. m. a o jej prírodných hodnotách ste sa dočítali na stránkach Stupavských novín v apríli 2020.

Bohatá návštevnosť tohto územia svedčí o tom, že človek potrebuje oddych, harmóniu, prírodu. Počas rokov 2020 a 2021, keď sa pandemická situácia vystupňovala, bolo toto územie miestom, ktoré bolo v prírode okolia Stupavy najviac navštevované. Nielen pre nádherný výhľad, ale lokalita je plná vôní, farieb, vtáčieho spevu a bzukotu hmyzu.

V tomto príspevku by sme chceli ozrejmiť niekoľko súvislostí a zároveň pozvať miestnych obyvateľov na účasť na praktickej ochrane prírody tohto miesta. Práve dobrovoľníckou prácou sa vzťah k lokalite upevní a môžete sa dozvedieť veľa zaujímavostí o prírode a jej fungovaní.

Vrchnú horu môžeme právom nazvať prírodným i historickým múzeom, geologicky je to taká malá, menej známa sestra Sandbergu na Devínskej Kobyle a vďaka početným skamenelinám sa dozvedáme o jej dávnej minulosti. Budovaná je horninami, ktoré sú pozostatkom mora. V mladších treťohorách tu bolo teplé, plytké more, ktoré poskytovalo výborné podmienky na život. Žili tu lastúrniky, ulitníky, ustrice, morské ježe, koraly, machovky, červy, ale aj kostnaté ryby, veľryby, žraloky, tulene, kraby, korytnačky a iné živočíchy. Niektoré lastúrniky plávali blízko pri morskej hladine. Otváraním a zatváraním svojich lastúr pripomínali poletujúce motýle. Ťažko si to dnes vieme predstaviť.

Najčastejšou horninou na Vrchnej hore sú piesky žltohnedej farby, stredne- až hrubozrnné, s obsahom svetlej sludy muskovitu. Miestami sa piesky striedajú s lavicami pevných pieskovcov.

Ak máte záujem dozvedieť sa o prírodných pomeroch Vrchnej hory viac: https://ibot.sav.sk/usr/ivet/docs/pdf15_A5knihaZal.pdf

Od roku 2017 je Vrchná hora zaradená medzi územia NATURA 2000, čo znamená, že jej prírodné hodnoty patria v Európe medzi významné a hodné zachovania. Stupeň ochrany číslo 3 znamená, že je tu možné a dokonca nutné vykonávať určité zásahy, aby bol stav lokality priaznivý. V tomto prípade ide o odstraňovanie nežiaducich drevín, kosenie, prípadne pastvu.

Prečo nenechať územie bez zásahu a má vôbec zmysel chrániť prírodu na mieste človekom tak pozmenenom?

O človekom nedotknutej prírode je v priestore Európy, ale už takmer na celom svete, ťažko hovoriť. Avšak pestré prírodné spoločenstvá a bohatá krajina môžu byť aj blízko mesta, dokonca i priamo v ňom. Hoci na Slovensku si pod prirodzeným biotopom predstavíme najmä divý les, prirodzene sa však u nás vyskytujú aj nelesné stepné bioto-

py. Stepi a lesostepi u nás pretrvali až od doby ľadovej, keď bola klíma chladnejšia, ale aj suchšia. Hostia veľkú rozmanitosť rastlín aj živočíchov, ktoré sú dnes často ohrozené a veľmi vzácne. K ikonickým patria predovšetkým exotické orchidey či početné druhy hmyzu, ktoré tu môžeme po-

zorovať v jarných a letných mesiacoch. Pred príchodom človeka pomáhali udržiavať bezlesie aj veľké bylinožravce, dnes ich čiastočne nahrádza pastva domácich zvierat. Na tejto lokalite by bola vhodná pastva kôz.

V súčasnej situácii, keď už prirodzené faktory udržiavajúce tieto biotopy neexistujú, je pre záchranu týchto lokalít nevyhnutná ľudská činnosť. Zachovať bohatstvo, pestrosť i početnosť druhov (biodiverzitu) sa dá i s našou a vašou pomocou.

Niektoré zásahy sa tu konali už na jeseň v roku 2020. Bola odstránená časť krovia, prevažne hlohov, nepôvodná borovica čierna a agát biely. Pomocou pásového stroja bolo vyplnené krovie poštičkované a rozptýlené

na lokalite. Časť plochy bola pokosená krovínorezom a ručnou kosou. Suchá tráva bola pohrabaná a uložená v hustom kroví, kde slúžila pre zver ako potrava v zimných mesiacoch. Zásahy boli vykonané mozaikovitě. Kosili sa miesta, kde prevládala smlz krovínkový, ktorý vytvára husté porasty a vytláča iné vzácne rastliny, ktoré nie sú také konkurencieschopné.

Hučiace stroje prilákali obyvateľov s otázkou, o čo ide. Potešilo nás, že mali hlavne obavu, či sa na lokalite nejde predsa niečo stavať. Stretli sme sa i s názorom miestnych, že keby mali dosť prostriedkov, sami si tu postavili veľký dom s krásnym výhľadom. Takto však lokalita poslúži mnohým. Ľuďom na oddych a ako miesto, kde môžu obdivovať

prírodu, kde ešte lietajú rôzne motýle, spod nôh vyskakujú lúčne koníky, samotárske včely a vzácne kutavky si tu nájdu potravu i miesto pre svoje mláďatá. Nájde tu vzácne huby, orchidey a ešte aj na jeseň množstvo fialových kvetov astier, žltý ľan i zlatovlások.

Priložte ruky k dielu?

Ak máte Vrchnú horu radi a chceli by ste tiež pri jej obnove priložiť ruku k dielu, srdečne vás pozývame na dobrovoľnícku brigádu, ktorú budeme organizovať poslednú februárovú sobotu, t. j. 26. 2. , v spolupráci s ŠOP SR, správou CHKO Záhorie. Viac si povieme priamo na lokalite.

Okrem práce bude priestor na rozprávanie, skúmanie, otázky, pripomienky, námety, návrhy. Poteší nás váš pohľad, spomienky a záujem o pomoc prírode. Práca na lokalite budú v najbližších rokoch prebiehať ako súčasť medzinárodného projektu LIFE endemic PANALP – Ochrana endemických druhov a biotopov suchých trávnikov v kontaktnej zóne Panónskeho a Alpského bioregiónu, ktorý realizuje BROZ v spolupráci s ŠOP SR a maďarskými partnermi.

Radi by sme vás pozvali i na májovú exkurziu, kde si viac porozprávame a poobdivujeme prírodu Vrchnej hory. Verím, že sa i dozvieme zaujímavé nové veci. Presný dátum zverejníme na stránkach novín v budúcom čísle.

Mgr. Katarína Devánová, BROZ

Foto: autorka

MARLENGOLD
ŠPERKY TVORENÉ SRDCOM

SVADOBNÉ OBRÚČKY

ZÁKAZKOVÁ VÝROBA

PREDAJ ŠPERKOV

OPRAVY
ŠPERKOV

VÝKUP
ZLATA A STRIEBRA

WWW.MARLENGOLD.SK

STUPAVA, TEL.: 02 6595 7777

NÁM. SLOV. POVSTANIA 108/5, AUTOBUSOVÁ STANICA
PARKOVANIE PRIAMO PRED PREDAJŇOU

Dost dobrý sám pre seba

Je jasné, že každý z nás v istom momente zapochybuje, či je dost krásny, dost schopný, dost dobrý, či v niečom vynikne a či sa mu v živote podaria veci, ktoré si naplánuje. Zvlášť citlivé je obdobie adolescencie, keď sa, prirodzene, sebaobraz veľkých detí znižuje a porovnávanie sa s dokonalo vyretušovanými fotkami či hviezdami na Instagrame v súčasnosti vôbec nepomáha.

Priepasť medzi očakávaniami od seba samého a skutočnosťou určuje mieru nespokojnosti každého z nás. Odkiaľ prichádzajú tieto očakávania a kto ich tvorí? Prichádzajú z nášho vnútra, ale tvorí ich naše najbližšie okolie od najútlejšieho detstva. Sú to preto zväčša rodičia, ktorí nám vstúpajú svoju predstavu o nás a my si ju pomaly osvojujeme. Otázka je, do akej miery je táto predstava v súlade s tým, kým sa cítime byť my sami. A čím sme starší, tým viac si priepasť začíname uvedomovať, ak v nej uviazneme. Všetci poznáme tie tradičné rozdelenia rolí v rodine. Janko, no jasné, ten bol vždy najšikovnejší z detí, z neho raz bude lekár alebo právnik. Vaneska je náš rodinný klaun, je taká veselá, z ničoho si nerobí ťažkú hlavu a všetkých vždy zabáva. No a Robko je taký pomalší, budeme radi, keď aspoň učňovku vyštuduje. Všetky tieto položartovné a dobre mienené rodinné historky sa v mysliach detí

hlboko kódujú a programujú ich predstavu a očakávania od seba samých. A pritom Janko možno vôbec nechce ísť na vysokú, lebo ho oveľa viac zaujímajú motory áut a chcel by byť mechanikom, učenie mu síce ide ľavou zadnou, lebo má fotografickú pamäť a vie sa dobre sústrediť, ale inak ho v zásade nebaví. Ako však naplniť vlastnú predstavu o sebe, a pritom nesklamať rodičov, nestratiť ich náklonnosť a lásku? Vaneska môže byť vo vnútri celkom vážne stvorenie zamýšľajúce sa nad osudom našej planéty, ale pochopila, že dokáže rozptýliť rodinné napätie, nepohodu a hádky vo vzduchu, ak bude svojimi kúsokmi rozosmievať ostatných členov. Pridaná hodnota je, že ju majú za to všetci radi. No a Robko možno má pomalšie tempo, to však neznamená, že je hlúpejší. S trochou povzbudzovania a dôvery zo strany rodičov by mohol naštartovať svoje kompenzačné mechanizmy a dotiahnuť to tak ďaleko, ako len

sám bude chcieť. Žijeme v dobe extrémov pri výchove detí. Máme decká, ktoré sa učia niekoľko jazykov naraz, chodia na tréningy, na doučovania a zahraničné študijné pobyty, majú samé jednotky na náročných školách, a kým nedostanú miesto minimálne v OSN, nebudú mať pocit, že splnili to, čo sa od nich očakávalo. A potom máme deti, ktoré sa pod očakávaniami rodičov zlomili a vzdali to. Sú nešťastné, nemajú sa rady a často samy seba rôznymi spôsobmi trestajú za svoju nedokonalosť. Prítom sú však všetky vo svojej podstate dokonalé také, aké sú. A práca rodičov pri ich zvelaďovaní je veľmi jednoduchá. Pozorovať, vnímať, počúvať, ľubiť

a povzbudzovať svoje deti od rána do večera. Každé z nich je jedinečné a v živote bude spokojné a dost dobré samo pre seba, ak bude vedieť, že ho doma ľúbili takého, aký je, teda bezpodmienečne. Tento batôžtek s názvom „Som dost dobrý sám pre seba“ nadnáša, dáva krídla a nezaťažuje.

Mgr. Katarína Rezníková, Reziliencia
– Psychologické poradenstvo, Stupava,
kontakt: +421 951 421 737
Foto: Vladimír Mihál

STUPAVA

KALENDÁR PODUJATÍ 2022

ORGANIZUJETE
KULTÚRNO-
SPOLOČENSKÚ
UDALOSŤ PRE ŠIROKÚ
VEREJNOSŤ?
Dajte nám o tom vedieť na
noviny@stupava.sk.

01. ŠKOLA TANCA marec – latino s Miguelom Méndezom, pre začiatočníkov i pokročilých. Kultúrny dom Stupava, veľká sála od 18.30 hod.	12. ŠKOLA TANCA apríl Kultúrny dom Stupava, veľká sála od 18.30 hod.
08. ŠKOLA TANCA – latino s Miguelom Méndezom marec Kultúrny dom Stupava, veľká sála od 17.00 hod. a ďalšia hodina od 18.30 hod.	17. VEĽKONOČNÁ PÁTRAČKA apríl Kaštieľsky park od 14.30 hod.
15. ŠKOLA TANCA – latino s Miguelom Méndezom marec Kultúrny dom Stupava, veľká sála od 17.00 hod. a ďalšia hodina od 18.30 hod.	19. ŠKOLA TANCA apríl Kultúrny dom Stupava, veľká sála od 18.30 hod.
22. ŠKOLA TANCA – latino s Miguelom Méndezom marec Kultúrny dom Stupava, veľká sála od 18.30 hod.	20.–24. ZÁHRADKÁR A VČELÁR apríl apríl pozývame vás na 26. ročník veľtrhu potrieb pre záhradkárov na výstavisko EXPOCENTER Trenčín
29. ŠKOLA TANCA – latino s Miguelom Méndezom marec Kultúrny dom Stupava, veľká sála od 18.30 hod.	26. ŠKOLA TANCA apríl Kultúrny dom Stupava, veľká sála od 18.30 hod.
05. ŠKOLA TANCA apríl Kultúrny dom Stupava, veľká sála od 18.30 hod.	27.–01. GARDENIA apríl máj pozývame vás na 24. ročník medzinárodnej predajnej výstavy pre záhradkárov a priateľov bonsajov a kvetov. Výstavisko AGROKOMPLEX Nitra
06. VEĽKONOČNÉ TVORIVÉ DIELNE PRE DETI apríl Kultúrny dom Stupava, veľká sála 16.00 – 18.00 hod.	30. STAVANIE MÁJA apríl s dychovou hudbou a vystúpením súboru Stupavjáneek Okolie kultúrneho domu a Sedliacky dvor od 16.00 hod.
09. VEĽKONOČNÝ JARMOK apríl Sedliacky dvor a okolie kultúrneho domu. Divadelné predstavenie pre deti: Zajkov veľkonočný príbeh. Kultúrny dom Stupava, veľká sála 10.00 hod.	<p style="color: red; font-weight: bold; margin: 0;">ZMENY PROGRAMU VYHRADENÉ. Podujatia sa uskutočnia v stupni rizika monitoringu a ostražitosti podľa COVID automatu. V prípade zaradenia okresu Malacky do červenej, bordovej alebo čiernej fázy (teda 1., 2. alebo 3. stupňa ohrozenia) podujatia nebude možné zrealizovať.</p>

Beh na Pajštún

Slnčná, aj keď mrazivá sobota 12. februára priala v Stupave nadšencom lesného behu. Konal sa tradičný 11. ročník Behu na Pajštún.

Zimnej edície sa zúčastnilo 56 pretekárov, ktorí sa podľa dátumu narodenia rozdelili do viacerých kategórií. Trať bola dlhá 10,5 km a mala prevýšenie 456 m.

Na trať vybehli ženy, muži a zastúpenie mal aj beh so psom. Ako súťaž dopadla?

Víťazi pretekov

Ženy: beh so psom:

Iveta Osúchová v čase 1:18:36,09

Muži: beh so psom:

Lubomír Oslanec 51:00,24

Ženy do 40 rokov:

Martina Čibová 1:02:55,98

Kategória Z 40:

Dagmar Vargová 57:02:55,98

Kategória Z 50:

Ivona Kollárová 1:15:27,15

Muži do 40 rokov:

Medard Féder 43:44,28

Kategória M 40:

Michal Kostka 51:22,78

Kategória M 50:

Štefan Demovič 59:50,17

Kategória M 60:

Peter Oslej 59:15,32

Pozývame všetkých, ktorí milujú beh, na letnú edíciu v termíne 13. august 2022.

rr, foto: Rastislav Valentovič

OPTICKÉ CENTRUM EVERGREEN

Potrebujete očné vyšetrenie?

Špecialisti na multifokálne okuliare
zn. **Rodenstock** - záruka kvality teraz

- 30%

Zláva: **30 €**, alebo **50 €** - info v optike

Adresa: Hlavná ulica 15, Stupava, Objednávanie: 0948 018 804
Kontakt: Info@optickecentrum.sk, www.optickecentrum.sk

Nový vietor vo FKM

Stupavský futbal začal v tomto roku ďalšiu storočnicu svojej existencie. Opýtali sme sa preto predsedu klubu Michala Pokorného na fungovanie klubu v čase pandémie, aký potenciál vidí v práci s mládežou v našom meste a či môže u nás vyrásť druhý Marek Hamšík.

Pri futbale v Stupave pôsobíte už niekoľko rokov, niektorí čitatelia vás však nepoznajú. Prezradte niečo o sebe.

Popravde, v stupavskom futbale fungujem od malička. Od svojich piatich rokov som prešiel všetkými kategóriami. Hrával som aj v rodnej Borinke, neskôr v Lozorne či Jakubove. Popri hraní sa už 9 rokov venujem systematickej práci s mládežou v Stupave v pozícii trénera a funkcionára.

Keby ste mali spraviť odpočet svojej doterajšej práce vo funkcii predsedu, čo zásadné sa vám podarilo doposaľ v klube zmeniť?

Nešiel som robiť túto prácu kvôli funkcii a tiež nemám v oblube oslovenie predsedu. Ale podľa stanov má byť táto funkcia obsadená. Keď kolega Dominik Katona skončil svoje funkčné obdobie, rozhodol som sa prijať túto pozíciu. V klube pracujeme systematicky, a preto som nemusel veľa meniť. Ak by sme sa však pozreli späť do dávnejšej minulosti, odke-

Mládeži sa v poslednom období darí. Aká je filozofia klubu pri výchove mladých hráčov?

Sme rodinný klub a snažíme sa to robiť tak, aby sa tu deti aj rodičia cítili dobre. Začali sme celkom od nuly s desiatimi chlapcami. To, že sa teraz mládeži darí, je výsledkom dlhoročnej koncepcnej práce. Prešli sme ťažkými skúškami, či na ihrisku, alebo aj mimo neho. Je to všetko o ľuďoch, ktorí nás podporovali aj v ťažkých časoch, o práci trénerov a entuziazme detí. Chceme byť stále lepší. Nie všetko je ideálne, ale robíme, čo vieme.

Vieme aj v Stupave vychovať mladých hráčov, ktorí sa posúvajú do lepších klubov?

Áno, máme veľa šikovných hráčov a môžu z nich byť raz skvelí futbalisti a verím, že raz budeme mať aj seniorského reprezentanta Slovenska pochádzajúceho zo Stupavy. Je to len na nich. My im podmienky pre ich rast dokážeme zabezpečiť.

Dôležitou súčasťou každého tímu sú tréneri. Ako sa stará klub o ich rozvoj? Musím povedať, že máme tím úžasných trénerov. Každý tréner v klube je osobnosť a klobúk dole pred nimi, že aj v takejto dobe sú popri všetkých pracovných a rodinných povinnostiach ochotní obetovať svoj voľný čas na prácu s mládežou. Naši tréneri sa vzdelávajú na kurzoch organizovaných SFZ, kde môžu získať trénerské licencie. Okrem toho aj my robíme pravidelné klubové školenia pre trénerov, kde si rozoberáme koncepciu a učíme ich, ako pracovať s mládežou od najmenších kategórií až po tie najstaršie. Všetci tréneri sa s touto filozofiou stotožnili a prispôbujú tomu aj tréningový proces.

Akým spôsobom funguje spolupráca s mestom Stupava?

Spolupráca s mestom sa prakticky začala až po voľbách 2018, keď nastúpilo nové vedenie. Dovedy, žiaľ, nebola veľká ochota komuni-

kovat. Pán primátor aj viacerí poslanci nám pomohli pri problémoch s nájmom štadióna, aby tam mohli vôbec stupavské deti trénovať. Na ihrisku sú rôzne subjekty od Bratislavy až po Miláno a veľa miesta tam pre stupavských neostalo. Táto otázka stále nie je úplne doriešená, ale nateraz je situácia pokojná. Preto hodnotím spoluprácu zatiaľ pozitívne a verím, že pre naše deti vybojujeme také podmienky, ako sa na domáci klub patrí. Veľkým plusom je, že sme získali do prenájmu pôvodné šatne a aj spomínané miniibrisko.

Po polovici minulej sezóny boli pre pandémiu zrušené všetky mládežnícke súťaže v Bratislavskom kraji. Akým spôsobom to ovplyvnilo činnosť nášho klubu a jej ekonomickú stránku?

FKM zvláda tieto náročné časy najmä vďaka skvelým rodičom detí, ktorí nás podporili aj v čase, keď sa vôbec netrénovalo. Celkovo však príjmy do klubovej pokladnice boli omnoho nižšie, ale úcty za prenájmy a energie sa platiť museli. Našťastie prišli medzičasom aj peniaze z 2 % z daní, ktoré veľmi pomohli. O 2 % sa budeme uchádzať aj tento rok a všetkým darcom pekne ďakujeme. Okrem toho prišli aj určité dotácie od štátu, čo nás na chvíľu zachránilo.

Aké boli dopady predčasného ukončenia súťaží na samotné deti?

Bolo to ťažké. Mrzí ma to za tie deti. Minulý rok mali postúpiť starší aj mladší žia-

ci do vyššej súťaže, nakoľko po polovici sezóny boli obe kategórie na prvom mieste. Žiaľ, pre byrokraciu a neochotu niektorých funkcionárov BFZ postúpil namiesto nás niekto s lepšími kontaktmi. Dúfam, že sa scenár pred jarovou časťou tento rok nezopakuje, keďže máme opäť našliapnuté na postup.

Súčasťou klubu je aj tím mužov, ktorý je po postupe do 5. ligy zatiaľ po jesennej časti v dolnej polovici tabuľky. Udiali sa nejaké zmeny v kádri počas zimy?

Muži postúpili, ale zatiaľ sa im veľmi nedarí. Prial by som si, aby sa udržali v súťaži a v horizonte troch rokov postúpili do 4. ligy. Naši mládežníci by potom mali možnosť hrať kvalitnejšiu súťaž, keď prídu k mužom. Dlhodobým cieľom je druhá liga, ale to je hudba budúcnosti. Vedenie nedávno angažovalo nového trénera Michala Ščasného, od ktorého si sľubuje zocelenie kolektívu a aj nejaké tie body do tabuľky. Záchranárske práce budú náročné. Držím trénerovi aj chalanom palce.

Čo by ste chceli odkázať fanúšikom stupavského futbalu?

Chcem poďakovať všetkým priaznivcom nášho klubu za podporu. Prijmeme každú pomoc, dobrý nápad aj radu. Futbal v Stupave posunieme dopredu len spolu, preto počítame aj našich fanúšikov. Športu zdar, vidíme sa na štadióne!

rr, foto: archív FKM

dy sme prevzali futbal v Stupave a začali pracovať s mládežou, zmenilo sa veľa vecí. Máme 140 registrovaných futbalistov v ôsmich súťažných kategóriách a ďalších 200 detí, ktoré navštevujú naše krúžky v škole alebo kurzy pohybovej prípravy. Okrem základnej školy spolupracujeme aj s viacerými škôlkami. Som rád, že po ťažkom období, keď bola neistá futbalová budúcnosť Stupavy a bojovalo sa o ihrisko, to konečne v Stupave futbalovo žije.

Uvažuje sa aj o nejakých investičných zámeroch v klube?

Aktuálne máme podanú žiadosť o grant na rekonštrukciu miniibriska pri futbalovom štadióne, ktoré je už v dezolátnom stave. Ak nám ju schvália, tak ešte na jar by sa mohlo začať s jeho rekonštrukciou, na čo nám prislúbilo finančnú pomoc aj mesto Stupava. Pomohlo by to pri tréningovom procese mládeže a tiež by bolo ihrisko prístupné aj verejnosti.

Spomenuli ste podmienky, aké majú stupavskí hráči tréningové alebo zápasové zázemie?

Naši hráči majú nadštandardné podmienky. Samozrejme, sú možnosti, kam sa posúvať, a v tomto ohľade to platí dvojnásobne. Máme k dispozícii ihrisko s umelým povrchom a osvetlením, čiže môžeme trénovať celoročne, čo je veľká výhoda. Taktiež vedľajšie trávnaté ihrisko a v prípade potreby vieme po dohode využívať aj ihrisko v Borinke. Ak sa nám podarí zrekonštruovať miniibrisko, vznikne ďalšia tréningová plocha.

Okrem toho máme síkromnú telocvičňu, ktorú využívame na klubové akcie, teambuildingy, ale aj na gymnastické a pohybové prípravy. Táto telocvičňa je vybavená mnohými náčiniami aj náradiami a slúži aj ako posilňovňa. Do budúcnosti plánujeme aj miestnosť so saunou a s vírivkou na regeneráciu hráčov.

Prepisujeme hádzanársku históriu

Stupava a hádzaná sú dva pojmy, ktoré idú ruka v ruke už vyše 70 rokov. Stupavu preslávili najmä muži – hádzanári, ktorí si v minulosti zahráli aj najvyššiu súťaž v bývalom Československu a najvyššiu súťaž krátko po zrode samostatnej Slovenskej republiky. V tomto ročníku 2021/2022 sa opäť podarilo hráčom Stupavy po úspešnej fúzii s hráčmi Malaciek vytvoriť mužstvo, ktoré je účastníkom najvyššej hádzanárskej súťaže Niké Handball Extraliga pod názvom Záhoráci Stupava Malacky.

Zenská zložka klubu sa obnovila v roku 2014 a odvtedy bola pravidelným účastníkom 1. ligy. Po príchode trénera Petra Olšavského vzrástli ambície žien a začalo sa koketovať s myšlienkou účasti v najvyššej hádzanárskej súťaži. V júni 2021 prišiel podnet zo strany Slovenského zväzu hádzanej a začali sa rokovania so zástupcami HC TATRAN Stupava o vytvorení mladého perspektívneho družstva žien a jeho účinkovaní v medzinárodnej súťaži MOL liga ženy. Podnet vznikol na základe dlhoročnej úspešnej práce klubu HC TATRAN Stupava s mládežou a niekoľkoročnej spolupráce so ZŠ kpt. J. Nálepku v Stupave, v ktorej sú zriadené športové triedy zamerané na hádzanú. HC TATRAN Stupava je najväčším hádzanárskym klubom na Slovensku, s najšir-

šou členskou základňou, ktorá sa skladá z mužskej a aj zo ženskej zložky.

bov a študentky vysokých škôl. Klub nemá záujem o účasť iba v jednom ročníku, ale chce vybudovať perspektívne družstvo, do ktorého sa môžu postupne včleňovať hráčky prichádzajúce z dorastu. Vízia klubu v prvom ročníku bola dať šancu vlastným hráčkam a doplniť káder

du pandémie. Družstvo, pod taktovkou skúseného trénera, bolo zložené z našich odchovankyň, doplnené našimi dorastenkami a mladými perspektívnymi hráčkami z iných klubov bez skúseností z najvyššej súťaže. Vyše ročný výpadok z tréningového a zo súťažného tempa, skúseností hrá-

mi, s ktorými sme si to víťazstvo vychutnali. Tento výsledok obletel celú MOL ligu žien a všetci – hráčky, tréneri, funkcionári zbystrili pozornosť a začali nás brať vážne. Hoci sme ďalší zápas v Prahe opäť vysoko prehrali, chýbali nám niektoré opory, domáci zápas s Pískom sa niesol už v duchu vyrovnanej partie. Naše ženy síce prehrali, ale Písek musel hrať naplno až do konca.

Veríme, že naše družstvo žien sa bude naďalej zlepšovať a v budúcich ročníkoch najvyššej súťaže bude rovnocenným partnerom ostatným súperom. Zároveň veríme v kontinuitu našej práce a pre mladé talentované stupavské hádzanárky je to možnosť uplatniť sa v najvyššej nadnárodnej súťaži žien.

Mesto Stupava sa účasťou nášho družstva v MOL lige žien dostala už aj na hádzanársku mapu Slovenska, Česka a dokonca aj Poľska, čo je pre toto malé mesto výborná športová reklama.

Monika Popluhárová

Foto: KPR Ruch Chorzów, Radovan Stoklasa, Simona Kubovičová

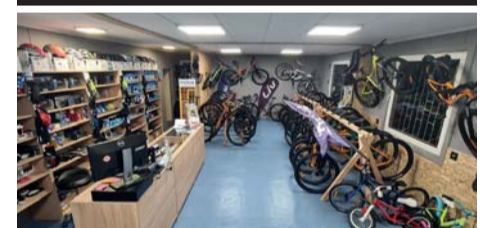

o mladé reprezentantky Slovenska, ktoré nedostávajú vo svojich kluboch dostatočný priestor na realizáciu, a napodobniť tak projekt SZLH. Tento zámer úplne nevyšiel, ale naše dievčatá hneď od začiatku začali do svojej hry vkladať srdce, vytvorili súdržný kolektív, ktorý sa navzájom podporuje a čelí veľkým výzvam.

Krok za krokom
Do MOL ligy žien vstúpili naše dievčatá síce odvážne, ale bez predchádzajúcich skúseností a po skoro dvojročnom tréningovom a hernom výpadku z dôvo-

čok iba z dorasteneckých líg a 1. ligy žien, spoznávanie sa a zohrávanie sa družstva sa podpísali na výsledkoch, ktoré nepôsobili veľmi lichotivo. Postupom času a získaním skúseností a nových posíl sa hra družstva začala viditeľne zlepšovať, aj keď na lepších výsledkoch sa to hneď neprejavilo. V roku 2022 sme sa však dočkali prvého vytúženého historického víťazstva v tejto medzinárodnej súťaži nad družstvom HC Zlín. Navyše sa nám to podarilo na domácej pôde pred našimi skalnými fanúšik-

**NOVÉ MODELY ZNAČKY
MERIDA
NA SKLADE !!!**

**PREDAJ - SERVIS
POŽIČOVŇA EBAJKOV**

Nová 66, 90031, Stupava - park
0903 760 537, 0905 581 888
info@bajkservis.sk
www.bajkservis.sk

Tip na výlet:

Do Vápeničného potoka

Tentoraz sme od Stupavského klubu turistov dostali tip na nenáročnú turistiku aj pre rodičov s deťmi, a to do „Vápeného jarku“. Keď budete deti od malička vodiť do prírody, zamilujú si ju a čím budú staršie, tým radšej vás budú po turistických chodníkoch sprevádzať.

Príamo z centra Stupavy si môžeme naplánovať nenáročnú turistiku okolo hradu Pajštún. Po tom, ako prejdeme parkom na Obore, sa vydáme vľavo po spoločnej modrej a zelenej značke, ktoré sa asi po kilometri rozchádzajú na rázcestí Pod kamenným vrškom. Tam opustíme zelenú, ktorá pokračuje na Červený domček, a my sa vydáme po modrej do doliny Vápeničného potoka. Vo „Vápenom jarku“, ako ho Stupavčania volajú, budeme míňať studničku Stupavienku. Pekná lesná cesta mierne stúpa až na červenú magistrálu na rázcestí Staré hájne. Tam sa vydáme po červenej vpravo a po

stretnutí so žltou Pod kozliskom zamierime znovu vpravo smerom k Pajštúnu. Tá nás prevedie popod hrad a nakoniec až na Oboru. Celá trasa má zo Stupavy 14 km. Trasa sa dá skrátiť o 4 km, ak použijete autobus zo Stupavy do Obory. Prevýšenie trasy je asi 320 metrov. Stúpate vlastne len na stretnutie modrej s červenou značkou na Staré hájne, potom už len mierne klesáte.

Jaroslava Bojkovská
Foto: autorka

Premnožená lesná zver

Mestský úrad Stupava registruje zvýšený počet podnetov od obyvateľov na strety s lesnou zverou aj priamo v centrálnej zóne Stupavy. Problémy hlási mestská polícia i motoristi.

Dňa 25. 1. 2021 sa preto uskutočnilo koordinačné stretnutie zástupcov mesta a predstaviteľov Okresného úradu Malacky, Poľovníckeho združenia Mást, Občianskeho združenia Karpaty, Lesov SR, Štátnej ochrany prírody SR CHKO Záhorie, FirstFarms, s. r. o.,

Mestskej polície Stupava, Okresného riaditeľstva policajného zboru Malacky a Národnej rady SR.

Po diskusií boli stanovené prvé kroky jednotlivých strán, ktoré by mali viesť v regióne Malých Karpát k postupnému znižovaniu stavu danielovej zveri na po-

trebnú úroveň, čo prispeje k tomu, aby boli obmedzené strety s obyvateľmi, škody na poľnohospodárskych a lesných produktoch, ako aj nežiaduce vniknutia do dvorov. Mesto Stupava osloví starostov okolitých obcí a bude s nimi koordinovať jednotlivé aktivity tak, aby bola táto téma riešená spoločne a komplexne.

Radi by sme sa týmto obrátili aj na obyvateľov a apelovali na nich, aby sa počas pobytu v lese pohybovali po vyznačených chodníkoch, nerušili zver hlukom a mali svoje psy na vôdzke. Vzhľadom na nárast turistov, cyklistov a bežcov v priľahlých lesoch, ktorý priniesla pandémia, môže byť zver na svojich ležoviskách neustále rušená. Následne sa sťahuje na polia k cestám,

Zrážka raticovej zveri s osobným automobilom na okraji Stupavy. Opatrnosť za volantom je naozaj urgentná výzva.

kde nachádza potravu a vyhýba sa nečakajúcim a nepredvídateľným stretom s ľuďmi či so psami.

Silvia Nagyová, foto: autorka, DHZO, Stupava

Bývalý panský mlyn v parku

Mlyny boli v minulosti dôležitou súčasťou každej obce či mesta. Región južného Záhoria bol ako stvorený na stavbu mlynov poháňaných vodou. Stupavské panstvo s hradom Pajštún tvorilo súčasť pálfyovského domínia. Keď v roku 1867 Károlyovci kúpili panstvo od Pálffyovcov, kúpili aj jednu dominantu parku – mlyn.

Mlynárstvo patrilo k najrozšírenejším remeslám. Už v roku 1660 udelil uhorský kráľ Leopold I. Habsburský mlynárskemu cechu pôsobiacemu na panstvách Pálffyovcov cechové artikuly. Mlyn zapadá prirodzene do prostredia Stupavského parku, je prispôsobený spádovým podmienkam na využívanie vody. Má samostatný prístup, kto šiel do mlyna nemusel chodiť cez park. Keď pôjdete okolo, zdvihnete zrak a na čelnej strane východnej steny uvidíte dodnes zachovaný pálfyovský erb.

Mlyn pôvodne poháňala voda a mlynské koleso. Keď medzinárodná elektrotechnická výstava vo Viedni v auguste 1883 odštartovala novú „elektrickú dobu“, zmenilo sa aj využitie vodnej energie vodného kolesa na výrobu elektrickej energie. Okrem pohonu kolesa na mletie, využili v mlyne elektrinu aj na pripojenie cirkulárky a tak získali ďalšie využitie. Rekonštrukcia mlyna a jeho prestavba na elektický pohon sa uskutočnili po prvej svetovej vojne. Obec Stupava bola elektrifikovaná neskôr až v roku 1927.

Pred prvou svetovou vojnou pracoval v mlyne Jozef Binder. V roku 1914 narukoval a domov sa už nevrátil. Jeho meno je uvedené na pamätníku obojstranným 1. svetovej vojny na námestí pred kostolom. V rodine Binderovcov bolo mlynárske remeslo rozšírené. Aj synovia jeho brata boli mlynári. V rokoch

1928 – 1933 mal mlyn v prenájme Anton Sivák, po ňom mlyn prevzal Jozef (Pepi) Binder. Mlyn bol v prevádzke aj po 2. svetovej vojne. Užívalo ho JRD a jedným z mlynárov bol František Malac (známy stupavský futbalista).

Svetozár Prokeš
Foto: archív SP

Recept z Mlyna

Patríte k tým, ktorí sa radi prechádzajú mestským parkom? Je to nádherné miesto uprostred mesta s novozrekonštruovaným Pivovarským rybníčkom či Krivými chodníkmi, ktorými sa začínajú Malé Karpaty. Miesto pre oddych a šport, kde počujete nekonečný spev vtákov a môžete stretnúť daniela.

Keď prechádzate po chodníku od mestečka, po pravej strane narázate na miesto zvané Mlyn. Kto sa v tomto štyristo rokov starom Mlyne stretol? Barbora, ktorá sa v ňom v roku 1976 narodila a od roku 1992 v ňom prevádzkuje malý bar. Michal pracuje v gastronómii už od strednej hotelovej školy. Keďže Mlyn ponúka doteraz svojim zákazníkom len nápoje, Michal prišiel s myšlienkou priniesť zákazníkom aj jedlo.

„Po niekoľkoročných skúsenostiach zo street food kuchynou sme priniesli jedlá, ktoré ľuďom chutia, aj do Mlyna. Kukurličná bezlepková tortilla s quacamole s kuracím mäsom alebo verzia pre vegetariánov s tofu syrom. Burger zo stehna a z krku daniela alebo jeleňa, vegetariánska verzia s balloumi syrom alebo klasika s kuracím mäsom. Kto má rád rybu, môže si vybrať čerstvú filetu z tresky tmavej. Filetu vykupujeme v bezlepkovom pivnom cestíčku a podávame s domácou tatárskou omáčkou a hranolčekmi. Hranolčeky sú ručne krájané, z odrody agria, dvakrát vysmážené v hovädzom tuku. Podávajú sa s rôznymi omáčkami. Väčšina našich produktov pochádza z okolia a sú čerstvé. Snažíme sa priniesť kvalitu jedál, ktoré sami jeme a jedia ich aj naše deti. Jedlá ako kačací burger, hotdog, trhané bravčové pliecko či que-

sadilla ponúkame ako špeciality a zaradujeme do jedálneho lístka,“ prezradil Michal Salva. Barbora Orvanová dodáva: „Máme pripravené čapované pivo, broznovku, nealko nápoje, ale aj široký výber alkoholických nápojov a vín. Na terase plánujeme pre hostí grilovačky i živú hudobnú produkciu.“

Pozývame vás na príjemné posedenie v interiéri Mlyna alebo na terase svýhladom na park a s večerným krbom, ktorý spríjemní atmosféru. Rodiny s deťmi, cyklisti, psičkári, všetci si tu nájdú svoje miesto. Z parkoviska pre autá sú to pešo len 3 minúty. Mlyn zabezpečuje aj donášku jedla a nápojov domov. Kontakt: +421 907 094 427

Daniela Miťková, foto: švo

Kačacia tortilla

Chcete si vyskúšať recept aj doma? Daniela Miťková pripravila tortillu plnenú konfitovaným kačacím mäsom.

Potrebujeme:

- zázvorovú majonézu
- kačacie stehno (macerované v sweet-chilli omáčke)
- čínsku kapustu (macerovanú v sójovej omáčke)
- sójovú omáčku
- listový šalát
- čerstvé mango
- tortillu

Postup:

Na grile zohrejeme tortillu z oboch strán a navrstvíme majonézu, kačku, čínsku kapustu a miešaný šalát. Na záver pridáme na rezance narezané mango a zavinieme. Dobrú chuť!

i202201006

VYDAVATEL: Mesto Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava **IČO:** 00305081 **DISTRIBÚCIA:** zadarmo do domácností **DÁTUM VYDANIA:** 18. február 2022, poradové číslo 01/2022, štvrtý ročník **KONTAKTY:** e-mail: noviny@stupava.sk **REDAKČNÁ RADA:** Mgr. Silvia Blahútová Nagyová, PhDr. Stanislav Rumann, Mgr. Eva Sládková, PhDr. Eva Švoňavová **ŠÉFREDAKTORKA:** PhDr. Eva Švoňavová, eva.svonavova@stupavskenoviny.sk **FOTOGRAF:** Peter Kubička **JAZYKOVÁ KOREKTÚRA:** Ivana Fábryová

GRAFICKÉ SPRACOVANIE: Ing. Matej Kotuľa **TLAČ:** Petit Press, a.s. **NÁKLAD:** 6 300 ks

Redakčná rada si vyhradzuje právo príspevky krátiť, redakčne upraviť alebo aj nezverejniť. Názor vydavateľa a redakčnej rady sa nemusí zhodovať s názormi prispievateľov, za obsah nesie zodpovednosť autor príspevku. Vydavateľ nezodpovedá za pravdivosť a obsah informácií obsiahnutých v platenej inzercii a v neredakčných príspevkoch.

REGISTRÁCIA: MK SR, EV 5773/19 ISSN 1339-9136

MESTSKÉ
KULTÚRNE
A INFORMAČNÉ
CENTRUM

TALKSHOW
S RENÁTOU ĎURIŠOVOU
A JEJ HOSTAMI

DEN ZIEN

výtvarníčka

zakladateľka OZ Happy

odevná návrhárka

sales director Mary Kay

pestovateľka bylín

choreograf a tanečník

NOEMI KOLČÁKOVÁ-SZAKÁLLOVÁ
MARCELA ŠEVČÍKOVÁ HANKOVÁ
ZUZANA KEDROŇOVÁ
DANA PASZTORIK
JANA SERÁTOROVÁ
MIGUEL MENDÉZ

8. 3. 2022

OD 17.00 H. V KULTÚRNYM DOME
V STUPAVE - MALÁ SÁLA
/VCHOD Z KÚPEĽNEJ ULICE/

mkic.sk